



A Comparative Study of Values Education in Selected Countries

Fatemeh Gholamzadeh¹ , Mohammad Akbari Bourang²
Mohsen Ayati³

1. Ph.D. in Curriculum Planning, Department of Educational Sciences and Psychology, University of Birjand, Birjand, Iran.

Fateme.gholamzade@birjand.ac.ir

2. Associate Professor in Curriculum Planning, Department of Educational Sciences and Psychology, University of Birjand, Birjand, Iran (Responsible author).

Akbaryborg2003@birjand.ac.ir

3. Associate Professor in Curriculum Planning, Department of Educational Sciences and Psychology, University of Birjand, Birjand, Iran.

mayati@birjand.ac.ir

Received: 2024/05/09; Accepted: 2024/12/30

Extended Abstract

Introduction: One of the fundamental and essential components of every society's culture is its values. Values are the core components of a society's culture and the foundation of behaviors and actions. Their stability or change leads to the stability or transformation of cultures over time. A significant issue in contemporary education systems is the question of values and their teaching, as the application of values is essential in all fields of knowledge and practices. Crises and challenges mark the current era, and human experience shows that no period has been devoid of the need for values and values education. The existence of various non-value-related problems and moral and human deviations, such as corruption, embezzlement, sexual promiscuity, increasing poverty, injustice, and criminality, has created conditions where addressing values and their development is considered a fundamental necessity. Despite numerous efforts in moral and values education, significant gaps remain in addressing delinquency, deviations, and value-related anomalies among adolescents and youth, indicating that values education has not been effectively implemented. Therefore, since values education reveals the hidden moral and practical instincts within humans and brings worldly and otherworldly happiness, a comparative study of the approaches of different countries, highlighting their similarities and differences in values education, is essential. Thus, this study examines the approaches to values education in selected countries and the elements of their values education curricula.





Research Institute of
Hawzah and University

Islamic Education

Journal homepage: <https://islamicedu.rihu.ac.ir/>



Original Article

Method: This research employs a comparative survey method. The required data to answer the research questions were collected through library documents, research reports, and searches in internal databases, including the Scientific Information Database, the Comprehensive Portal of Humanities, the Iranian Journals Database, Noor Specialized Journals Database, and the Iran Research Institute for Information Science and Technology, as well as external databases such as Google, Scopus, Science Direct, ProQuest, SpringerLink, Taylor & Francis, Google Scholar, and ERIC. The model used in this study is the Bereday model, which outlines four stages for comparative studies: description, interpretation, juxtaposition, and comparison. Based on this model, the necessary information on values education was first collected and interpreted from reliable sources. Next, the information was classified, and in the final stage, differences and similarities were examined and compared, and finally some recommendations were offered. The sample for this study includes six countries: England, the Philippines, Australia, the United States, China, and Iran. These countries were selected as representatives of Western and Eastern nations that have been pioneers in values education activities. The structured processes of Roya and Prati (2003) for recording, writing, and interpreting data were used to ensure validity. For reliability, Scott's method (2012) was applied, and a content checklist was provided to five experts, with an agreement coefficient of 80 calculated using Scott's formula.

Results: The commonality among the studied countries in their approach to values education is its connection to their religions and beliefs. In Iran, where the ultimate goal is achieving perfection or closeness to Allah, Islam determines the values, and values education focuses on Allah in all relationships (human-Allah, human-self, human-creation, and human-nature). In other countries, Christianity determines the values. In the United States and England, liberals do not believe in the educational system's involvement in values education, thus emphasizing secularism and values such as individual freedom and self-actualization. In China, values education is derived from Confucianism and communism, with values being relative and dependent on culture and ethnicity. In England, values such as personality flexibility, honesty, hard work, self-control, teamwork, and leadership are emphasized. Australia categorizes values into nine main groups: care and compassion, doing one's best, fairness, freedom, honesty, and integrity. The Philippines also has a complex system of values education. The differences among the selected countries in values education can be expressed in six main dimensions: 1) the relationship between humans and nature, 2) the relationship between individuals and society, 3) the importance of understanding human activities, 4) the basis of value criteria, 5) priorities over time, and 6) values related to the ideal destination of humans.

Discussion and Conclusion: The results showed that values education varies across countries and can be influenced by social, political, and cultural factors. These factors include 1) historical contexts, 2) political systems, 3) culture and religion, 4) social structures, and 5) globalization. A comparative analysis of values education in Iran, the Philippines, Australia, China, England, and the United States reveals that China and Australia have the most favorable status in their values education curricula and perform better in this area. China has systematically and comprehensively addressed values education, integrating it into all educational levels. Australia also has clear and coherent educational programs that emphasize values education as a special component and has been more successful than other countries, including the Philippines, due to its integrated approach and strong support for educational programs in the values education curriculum. Although the Philippines has made significant efforts in values education and has designed a special program for it, in practice, this program faces challenges such as a lack of resources, insufficient expertise, and inadequate support from educational institutions. In the United States, despite efforts and schools that promote values



Research Institute of
Hawzah and University

Islamic Education

Journal homepage: <https://islamicedu.rihu.ac.ir/>



Original Article

among students, there is no systematic approach, and values education is not integrated into schools. In Iran, although upstream documents such as the Fundamental Reform Document of Education and the National Curriculum Document appear to be well-developed, in practice, challenges such as the mismatch between goals and educational realities exist. For example, educational inequality and disparities in Iran's education system hinder the realization of the goals outlined in these documents.

Keywords: Values Education, Curriculum, Approach, Objectives, Content, Teaching Methods, Evaluation Methods.

Cite this article: Fatemeh Gholam-Zadeh & Mohammad Akbari Bourang & Mohsen Ayati. (2025), "A Comparative Study of Values Education in Selected Countries", *Islamic Education*, 20(51): 75-103.





مطالعه تطبیقی آموزش ارزش‌ها در کشورهای منتخب

فاطمه غلام زاده^۱، محمد اکبری بورنگ^۲
محسن آیتی^۳

۱. دکترای برنامه‌ریزی درسی، گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران.

Fateme.gholamzade@birjand.ac.ir

۲. دانشیار برنامه‌ریزی درسی، گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران (نویسنده مسئول).

Akbaryborng2003@birjand.ac.ir

۳. دانشیار برنامه‌ریزی درسی، گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران.

mayati@birjand.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۲۰؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۱۰

چکیده گسترده

مقدمه: یکی از بخش‌های مهم و اصلی فرهنگ هر جامعه ارزش‌های آن است. ارزش‌ها، جزء اصلی سازنده فرهنگ هر جامعه و زیربنای رفتارها و کنش‌ها هستند و ثبات و تغییر آن‌ها، موجب ثبات و تغییر فرهنگ‌ها در جوامع در طول زمان می‌شود. یکی از مباحث مهم نظام تعلیم و تربیت در حال حاضر، مسئله ارزش‌ها و آموزش آن است به این دلیل که کاربرد ارزش‌ها، در همه دانش‌ها و امور، بدیهی است. عصر حاضر عصر بحران‌ها و چالش‌ها است و تجربه انسان، نشان می‌دهد که انسان در هیچ دوره‌ای، بی‌نیاز از ارزش‌ها و آموزش آن نبوده است. وجود مشکلات و مسائل مختلف غیر ارزشی و ناهنجاری‌های اخلاقی و انسانی اعم از فساد و اختلاس و بی‌بندوباری‌های جنسی، افزایش فقر و بی‌عدالتی و تبهکاری، شرایط را به گونه‌ای رقم زده‌اند که در عصر حاضر پرداختن به ارزش‌ها و توسعه آن یک نیاز اساسی محسوب می‌شود. علیرغم تلاش‌های بسیار صورت گرفته در زمینه آموزش اخلاق و ارزش‌ها، خلأهای بسیاری در زمینه بزهکاری‌ها و انحرافات و ناهنجاری‌های ارزشی در نوجوانان و جوانان دیده می‌شود که نشان می‌دهد آموزش ارزش‌ها به درستی انجام نشده است، بنابراین با توجه به اینکه آموزش ارزش‌ها، فطریات نهان علمی و عملی اخلاقی در درون انسان را آشکار می‌سازد، سعادت دنیوی و اخروی برای فرد به ارمغان می‌آورد، به منظور بهره‌گیری از تجارب مختلف، مطالعه تطبیقی رویکردهای کشورهای مختلف و بیان تشابهات و تفاوت‌های هر کدام در زمینه آموزش ارزش‌ها ضروری به نظر می‌رسد، بنابراین هدف از تحقیق حاضر بررسی رویکردهای آموزش ارزش‌ها در کشورهای منتخب و عناصر برنامه درسی آموزش ارزش‌ها در این کشورها است.

روش: روش پژوهش حاضر یک پیمایش تطبیقی است و داده‌های مورد نیاز آن برای پاسخگویی به پرسش‌ها از طریق اسناد و مدارک کتابخانه‌ای و گزارش‌های تحقیقی و جستجو در پژوهش از پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی از جمله مرکز پایگاه اطلاعات علمی، پرتال جامع علوم انسانی، بانک اطلاعات نشریات و مجلات ایرانی، پایگاه مجلات تخصصی نور و پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، جویشگر فارسی علم نت و همچنین پایگاه‌های اطلاعاتی در خارج از جمله: Science Direct، Scientific Information Database، Scopus، Google، ProQuest، Taylor & Francis، Google Scholar Eric، Springerlink، گردآوری شدند. الگوی مورد استفاده در این زمینه الگوی بردی است که چهار





نوع مقاله: پژوهشی

مرحله توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه را در مطالعات تطبیقی مشخص می‌کند. بر اساس این الگو، ابتدا اطلاعات مورد نیاز درباره آموزش ارزش‌ها از منابع معتبر گردآوری و تفسیر شدند، در مرحله بعدی طبقه‌بندی اطلاعات صورت گرفت و در مرحله آخر تفاوت‌ها و تشابهات مورد بررسی و مقایسه قرار گرفتند و در نهایت پیشنهادهایی ارائه گردید. نمونه مورد مطالعه این تحقیق شش کشور انگلیس، فیلیپین، استرالیا، آمریکا، چین و ایران انتخاب شده است. این کشورها، منتخب کشورهای غربی و کشورهای شرقی محسوب می‌شوند که در زمینه فعالیت‌های مربوط به آموزش ارزش‌ها پیشرو بوده‌اند. جهت تعیین روایی در این بخش از پژوهش، از معیارهای روایی رویا و پرتی (۲۰۰۳) فرایندهای ساخت‌یافته جهت ثبت، نوشتن و تفسیر داده‌ها استفاده گردید. جهت محاسبه ضریب پایایی، از روش اسکات (۲۰۱۲) استفاده شده است و سیاهه واریسی محتوا در اختیار پنج نفر از متخصصان قرار گرفت و ضریب توافق بر اساس فرمول اسکات ۸۰ محاسبه شد.

نتایج: وجه اشتراک کشورهای مورد مطالعه در رویکرد آموزش ارزش‌ها ارتباط آن با ادیان و مذاهب آنان است. در ایران که دستیابی به کمال یا قرب الهی هدف غایی است، دین اسلام تعیین‌کننده ارزش‌ها است و آموزش ارزش‌ها با محور قرار دادن خداوند در تمامی ارتباطات (ارتباط انسان با خدا، با خود، با خلق، طبیعت) مورد توجه است. در سایر کشورها، دین مسیح تعیین‌کننده ارزش‌ها است. در کشور آمریکا و انگلیس، لیبرال‌ها اعتقادی به دخالت نظام آموزشی در آموزش ارزش‌ها ندارند در نتیجه به تحقق سکولاریسم و ارزش‌هایی چون آزادی افراد، خودشکوفایی فردی تأکید دارند. در چین آموزش ارزش‌ها برگرفته از آیین کنفوسیوس و کمونیست است، ارزش‌ها نسبی بوده و به فرهنگ و اقوام وابسته است. در انگلیس، پرورش ویژگی‌هایی مانند انعطاف‌پذیری، شخصیت، صداقت، سخت‌کوشی، خودکنترلی، کار تیمی، رهبری را ارزش ذکر می‌کنند. استرالیا ارزش‌ها را در نه دسته اصلی مراقبت و شفقت، انجام بهترین کار، انصاف، آزادی، صداقت، درستکاری قرار داده است. فیلیپین نیز سیستم پیچیده‌ای از آموزش ارزش‌ها دارد. وجه تفاوت کشورهای منتخب در آموزش ارزش‌ها را می‌توان در ۶ بعد اصلی بیان نمود: بعد اول ارتباط انسان با عالم طبیعت؛ بعد دوم رابطه فرد با مردم؛ بعد سوم اهمیت درک انجام فعالیت‌های مختلف توسط انسان؛ بعد چهارم، اساس معیار ارزشی؛ بعد پنجم، اولویت در طول زمان و بعد ششم ارزش‌ها به مقصد ایدئال انسان‌ها مربوط می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که آموزش ارزش‌ها در هر کشوری متفاوت است و این امر می‌تواند متأثر از عوامل اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشورها باشد. این عوامل عبارتند از ۱- زمینه‌های تاریخی ۲- سیستم سیاسی ۳- فرهنگ و دین ۴- ساختار اجتماعی ۵- جهانی شدن. مقایسه تطبیقی آموزش ارزش‌ها در کشورهای ایران، فیلیپین، استرالیا، چین، انگلیس و آمریکا نشان می‌دهد که ابتدا کشور چین و سپس کشور استرالیا در برنامه درسی آموزش ارزش‌ها وضعیت مطلوبی دارند و عملکرد بهتری در این زمینه دارند. کشور چین به‌طور سیستماتیک و جامع به آموزش ارزش‌ها پرداخته است و آن را در تمام سطوح آموزشی گنجانده است. کشور استرالیا نیز دارای برنامه‌های آموزشی مشخص و منسجمی است که به آموزش ارزش‌ها به‌عنوان بخش ویژه‌ای توجه دارد و با رویکردی منسجم و حمایت قوی از برنامه‌های آموزشی در حوزه برنامه درسی آموزش ارزش‌ها موفق‌تر از سایر کشورها از جمله فیلیپین عمل کرده است. اگرچه در کشور فیلیپین اقدامات زیادی در زمینه آموزش ارزش‌ها صورت گرفته است و برنامه ویژه‌ای برای آموزش ارزش‌ها طراحی گردیده است لکن در عمل این برنامه با چالش‌هایی مواجه شده است از جمله کمبود منابع، عدم تخصص کافی و عدم حمایت کافی از سوی نهادهای آموزشی. در کشور آمریکا با همه تلاش‌های صورت گرفته در این کشور و مدارس که ارزش‌ها را در دانش‌آموزان ترویج می‌کنند یک رویکرد سیستماتیک در این زمینه دیده نمی‌شود و آموزش ارزش‌ها در مدارس به‌صورت یکپارچه انجام نمی‌شود در ایران اگرچه به نظر می‌رسد اسناد بالادستی مانند سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و سند برنامه درسی ملی به‌خوبی تدوین شده باشند اما در عمل چالش‌هایی مانند عدم تطابق بین اهداف و واقعیت‌های آموزشی وجود دارد به‌عنوان مثال، عدم عدالت آموزشی و نابرابری‌های موجود در سیستم آموزش ایران مانع از تحقق اهداف این سند می‌شوند.

واژگان کلیدی: آموزش ارزش‌ها، برنامه درسی، رویکرد، اهداف، محتوی، روش تدریس، روش ارزشیابی.

۱. مقدمه و بیان مسئله

یکی از مباحث مهم نظام تعلیم و تربیت در حال حاضر، مسئله ارزش‌ها و آموزش آن است. از آموزش ارزش‌ها^۱ تعاریف بسیاری شده است (راین، ۱۹۹۳؛ رایان، ۲۰۰۲)، برخی آن را تمام جنبه‌های فرآیندی می‌دانند که معلمان (و سایر بزرگسالان) ارزش‌ها را به دانش‌آموزان منتقل می‌کنند. کیرشنباوم^۳ (۲۰۰۰) که یک مشاور بین‌المللی در آموزش ارزش‌ها و آموزش اخلاقی است، آموزش ارزش‌ها را این‌گونه تعریف می‌کند: «تلاش آگاهانه برای کمک به دیگران برای کسب دانش، مهارت‌ها، نگرش‌ها و ارزش‌هایی که به زندگی‌های رضایت‌بخش شخصی و سازنده اجتماعی کمک می‌کنند. تعریف ساده برای آموزش ارزش‌ها طبق نظر سوپرکا، آرنس، هدستروم، فورد، جانسون^۴ (۱۹۷۶)» تلاش صریح برای آموزش در مورد ارزش‌ها و یا ارزش‌گذاری است. علاوه بر این، خود ارزش‌ها را می‌توان به‌عنوان چیزی از ایده‌های ابدی تا اعمال رفتاری تا چگونگی مشاهده کرد (شی، ۲۰۰۳^۵).

برخی آموزش ارزش‌ها را به انواع فعالیت‌هایی که در مدارس انجام می‌شود تا دانش‌آموزان ارزش‌ها و ارزش‌های اخلاقی را بیاموزند و یا آن‌ها را توسعه دهند اشاره می‌کنند (تایلور، ۱۹۹۴^۶؛ دمیرل، ۲۰۰۹^۷؛ لووات، ۲۰۱۱^۸؛ تورنبرگ و اوگوز، ۲۰۱۳^۹). برخی آموزش ارزش‌ها را به‌عنوان جنبه‌ای از فعالیت‌های آموزشی تعریف می‌کنند که در آن ارزش‌های اخلاقی، هنجارها، اختیارات و مهارت‌های مبتنی بر ارزش توسط دانش‌آموزان آموخته می‌شود (هایدون، ۲۰۰۴^{۱۰}؛ جونز، ۲۰۰۹^{۱۱}). هالستد و پایک^{۱۲} (۲۰۰۶) معتقدند آموزش ارزش‌ها دو هدف آموزشی منسجم و یکپارچه دارد که عبارتند از:

الف) توسعه اخلاقی دانش‌آموزان؛

ب) اجتماعی کردن دانش‌آموزان به شهروندانی آگاه، متعهد، فعال و مسئول، هدف اول معمولاً تحت حوزه آموزش اخلاقی قرار می‌گیرد که آن را با فلسفه اخلاق (به‌ویژه اخلاق هنجاری) و زمینه روان‌شناختی توسعه اخلاقی مرتبط می‌کند، هدف بعدی معمولاً تحت حوزه آموزش شهروندی قرار می‌گیرد و با سیاست مرتبط است. آموزش ارزش‌ها به‌عنوان یک مفهوم جامع شامل آموزش اخلاقی، پرورش شخصیت، آموزش مدنی و آموزش شهروندی است (برکوویتز، ۲۰۱۱^{۱۳}). درنهایت تیلور (۲۰۰۵) دامنه نسبتاً گسترده‌ای را برای اصطلاح آموزش ارزش‌ها پیشنهاد کرده است که تنها بر آموزش اخلاقی یا آموزش شخصیت متمرکز نیست، بلکه شامل آموزش معنوی، اخلاقی، اجتماعی و فرهنگی، آموزش شخصی؛ مطالعات دینی و اعتقادی؛ آموزش چند فرهنگی، ضد نژادپرستی، محیط‌زیست و بهداشت؛ فعالیت‌های فوق‌برنامه و پیوندهای گسترده‌تر جامعه، زندگی و مدرسه به‌عنوان جامعه یادگیرنده می‌شود.

عصر حاضر عصر بحران‌ها و چالش‌ها است. انسان برای دستیابی به آرامش روحی و روانی خود و پرهیز از ناهنجاری‌ها و خطرات چاره‌ای جز فراگیری ارزش‌ها ندارد. تجربه انسان نشان می‌دهد که انسان در هیچ دوره‌ای بی‌نیاز از ارزش‌ها و آموزش آن نبوده و نخواهد بود. وجود مشکلات و مسائل مختلف غیر ارزشی و ناهنجاری‌های اخلاقی و انسانی اعم از فساد و اختلاس و بی‌بندوباری‌های جنسی، افزایش فقر و بی‌عدالتی و تبهکاری شرایط را به‌گونه‌ای رقم‌زده‌اند که در عصر حاضر پرداختن به ارزش‌ها و توسعه آن یک نیاز اساسی محسوب می‌شود. علیرغم تلاش‌های بسیار صورت‌گرفته در زمینه آموزش اخلاق و ارزش‌ها، خلأهای بسیاری در زمینه بزهکاری‌ها و انحرافات و

1. Values education

2. Ryan

3. Kirschenbaum

4. Superka, Ahrens, Hedstrom, Ford & Johnson

5. Shea

6. Taylor

7. Demirel

8. Lovat

9. Thornberg & Oguz

10. Haydon

11. Jones

12. Halstead & Pike

13. Berkowitz

ناهنجاری‌های ارزشی در نوجوانان و جوانان دیده می‌شود که نشان می‌دهد آموزش ارزش‌ها به درستی انجام نشده است (وحدانی و همکاران، ۱۳۹۵) بنابراین با توجه به اینکه آموزش ارزش‌ها فطریات نهان علمی و عملی اخلاقی در درون انسان را آشکار می‌سازد، سعادت دنیوی و اخروی فرد به ارمغان می‌آورد به منظور بهره‌گیری از تجارب مختلف، مطالعه تطبیقی رویکردهای کشورهای و بیان تشابهات و تفاوت‌های هرکدام در زمینه آموزش ارزش‌ها ضروری به نظر می‌رسد.

۲. روش پژوهش

پژوهش حاضر یک پیمایش تطبیقی است و داده‌های مورد نیاز آن برای پاسخگویی به پرسش‌ها از طریق اسناد و مدارک کتابخانه‌ای و گزارش‌های تحقیقی و جستجو در پژوهش از پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی از جمله مرکز پایگاه اطلاعات علمی، پرتال جامع علوم انسانی، بانک اطلاعات نشریات و مجلات ایرانی، پایگاه مجلات تخصصی نور و پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، جویسگر فارسی علم‌نت و همچنین پایگاه‌های اطلاعاتی در خارج از جمله؛ Google; Scopus, Scientific Information Database, Science Direct, ProQuest, Springlink, Taylor & Francis, Google Scholar Eric گردآوری شدند. الگوی مورد استفاده در این زمینه الگوی بردی است که چهار مرحله توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه را در مطالعات تطبیقی مشخص می‌کند. براساس این الگو، ابتدا اطلاعات مورد نیاز درباره آموزش ارزش‌ها از منابع معتبر گردآوری و تفسیر شدند، سپس طبقه‌بندی و در مرحله آخر تفاوت‌ها و تشابهات مورد بررسی و مقایسه قرار گرفتند و در نهایت پیشنهادهایی ارائه گردید. نمونه مورد مطالعه این تحقیق شش کشور انگلیس، فیلیپین، استرالیا، آمریکا، چین و ایران انتخاب شده است. این کشورها منتخب کشورهای غربی و کشورهای شرقی محسوب می‌شوند که در زمینه فعالیت‌های مربوط به آموزش ارزش‌ها پیشرو بوده‌اند. دلایل انتخاب این کشورها به عنوان نمونه مورد مطالعه عبارتند از:

۱. تنوع فرهنگی و اجتماعی: این کشورها نمایانگر فرهنگ‌ها و نظام‌های آموزشی متنوعی هستند که می‌توانند به درک عمیق‌تری از آموزش ارزش‌ها کمک کنند به عنوان مثال چین و فیلیپین و استرالیا به عنوان کشورهای آسیایی با ارزش‌های فرهنگی خاص خود در مقابل کشورهای غربی مانند آمریکا و انگلیس قرار دارند (لی، ژانگ و بیرکلند، ۲۰۱۹).

۲. تجربه‌های آموزشی متفاوت: هرکدام از این کشورها رویکردهای متفاوتی به آموزش ارزش‌ها دارند که می‌تواند به مقایسه و تحلیل عمیق‌تر منجر شود به عنوان مثال استرالیا و آمریکا به عنوان کشورهای پیشرفته رویکردهای نوآورانه‌ای در این زمینه دارند (ماکسول و اگلتن، ۲۰۱۵).

۳. چالش‌های جهانی: این کشورها با چالش‌های مشابهی در زمینه آموزش مواجه هستند از جمله تأثیر جهانی سازی و تغییرات اجتماعی که می‌تواند به تبادل تجربیات و یادگیری متقابل کمک کند (مارجینسون، ۲۰۲۲). جهت تعیین روایی در این بخش از پژوهش، از معیارهای روایی رویا و پرتی (۲۰۰۳) فرایندهای ساخت یافته جهت ثبت، نوشتن و تفسیر داده‌ها استفاده گردید. همچنین جهت محاسبه ضریب پایایی، از روش اسکات (۲۰۱۲) استفاده شده است و سیاهه واری می‌تواند در اختیار پنج نفر از متخصصان قرار گرفت و ضریب توافق بر اساس فرمول اسکات ۸۰ محاسبه شد.

۳. یافته‌ها

۳-۱. مرحله اول: توصیف و تفسیر

۳-۱-۱. برنامه درسی آموزش ارزش‌ها در انگلیس

انگلستان در حال حاضر یک جامعه چند فرهنگی است، با بسیاری از نژادها و قومیت‌ها که ارزش‌ها را به روش منحصر به فرد خود تعریف می‌کنند. مفهوم ارزش هسته اجتماعی، روانشناسی فرهنگی، تاریخی و ملی انگلستان است. یکی از دلایل اهمیت ارزش‌ها در انگلیس این

1. Li, Zhang, & Birkeland

2. Maxwell & Aggleton

3. Marginson

است که به جوانان کمک می‌کنند تا با افزایش سن و فارغ‌التحصیلی، برای زندگی در دنیای مدرن آماده شوند. یکی دیگر از دلایل اهمیت ارزش‌ها این است که ارزش‌ها عنصر مهمی برای محافظت از کودکان را تشکیل می‌دهند، زیرا به‌عنوان یک اقدام پیشگیرانه در برابر بزهکاری‌ها و ناهنجاری‌ها در نظر گرفته می‌شود. آموزش ارزش‌ها در مدارس از زمان تشویق مدارس به مشارکت بیشتر در رشد معنوی، اخلاقی، اجتماعی و فرهنگی دانش‌آموزان آغاز شد. (هاکس،^۱ ۲۰۰۵). در انگلستان از سال ۱۹۸۸ یک برنامه درسی ملی طراحی شده که از آن زمان تاکنون، ۴ بار مورد بازنگری قرار گرفته است. در آخرین بازنگری که در سال (۲۰۱۳) صورت گرفته در برنامه درسی جدید دانش‌آموزان باید موضوعات زیر را بگذرانند: علوم، آموزش دین، اخلاق و ارزش‌ها، زبان انگلیسی، آموزش شهروندی، تاریخ جغرافی، آموزش فردی، اجتماعی و بهداشت؛ زبانه‌ای خارجی نوین و تربیت بدنی. این برنامه درسی مصوب، باید هم در مدرسه و هم در جامعه به رشد معنوی، اخلاقی، فرهنگی، فکری و جسمی دانش‌آموزانی که در سن تحصیلات اجباری هستند، بیانجامد. ضمناً برنامه‌های درسی باید دانش‌آموزان را برای کسب فرصت‌ها، مسئولیت‌ها و تجربه‌های زندگی آینده آماده کنند (بنیاد ملی تحقیقات آموزشی، ۲۰۱۳).

موضع دولت در مورد آموزش ارزش‌ها در اسناد رسمی مختلف صادر شده توسط دپارتمان آموزش و مهارت‌ها و سازمان صلاحیت‌ها و برنامه درسی منعکس شده است و سه اصل مهم را دنبال می‌کنند:

اصل اول: برنامه درسی مدرسه باید فرصت‌های برای یادگیری و دستیابی همه دانش‌آموزان به ارزش‌ها فراهم کند.

اصل دوم: برنامه درسی مدرسه باید روحیات دانش‌آموزان، رشد معنوی، اخلاقی، اجتماعی و فرهنگی دانش‌آموزان را ارتقا دهد.

اصل سوم: برنامه درسی آموزش ارزش‌ها، دانش‌آموزان را برای فرصت‌ها، مسئولیت‌ها و تجربیات زندگی آماده می‌کند (هاکس، ۲۰۰۵).

آموزش ارزش‌ها در انگلستان برای اولین بار در سال ۲۰۰۰ در مدارس و محیط‌های رسمی معرفی شدند، زمانی که وزارت آموزش و پرورش (DfE) دستورالعمل آموزش ارزش‌ها را منتشر کرد و هدف آن را این‌گونه بیان کرد: ایجاد و اعمال یک انتظار واضح و دقیق از همه مدارس برای ترویج ارزش‌ها و اصول اساسی انگلستان. در این دستورالعمل آمده است که تمام مدارس مستقل و دولتی وظیفه دارند ارزش‌ها را ترویج کنند و آموزش ارزش‌ها و علوم مذهبی و اجرای عبادات دسته‌جمعی در مراکز آموزش کشور انگلستان می‌بایستی با هماهنگی شورای آموزش علوم مذهبی تحت عنوان (SACRE) ارائه گردد. تأکید بر فرهنگ سنتی مبنای آموزش ارزش‌هاست. فرهنگ نجیب و فرهنگ مذهبی تبدیل به بخش اصلی آموزش ارزش در مراکز آموزشی شده است. ارزش‌ها در اهداف، شناختی، عاطفی، روانی حرکتی و محتوا با هم وحدت دارند. آموزش ارزش‌ها به کودکان رشد معنوی، اخلاقی، اجتماعی و فرهنگی (SMSC) آنها را بهبود می‌بخشد. آموزش ارزش‌ها در انگلستان بر توسعه شخصیت و ارزش‌های اجتماعی و اخلاقی دانش‌آموزان تمرکز دارد و به‌عنوان بخشی از توسعه معنوی و فرهنگی در نظر گرفته می‌شود (استاروستینا،^۲ ۲۰۱۹). ارزش‌های بریتانیا، زیربنای شهروند بریتانیایی در بریتانیای مدرن و متنوع است و درک اخلاقی و فرهنگی را ترویج می‌کند که تنوع قومی و فرهنگی و نژادی در انگلیس را تشویق می‌کند (پترسون و سویل،^۳ ۲۰۲۲).

۳-۱-۲. اهداف آموزش ارزش‌ها

فراهم آوردن فرصت‌های برابر برای دستیابی به آموزش و رشد کامل استعدادها، مهمترین هدف از آموزش ارزش‌هاست که نظام آموزشی به دنبال دستیابی به آن است، زیرا دولت بر این عقیده است که نظام آموزشی باید بر پرورش مهارت‌ها، استعدادها و توانایی‌های اشخاص تأکید کند، توانایی‌های جسمی، ذهنی، شخصی کودکان را پرورش دهد و آموزش به یک فرایند مستمر تبدیل شود. مسئولان نظام آموزشی بر این باورند که آموزش باید به شیوه‌ی مردم‌سالاری اداره شود و پاسخگوی نیازهای جامعه باشد (اطلاعات جهانی آموزش و پرورش، ۲۰۱۱).

تشویق احترام به دموکراسی و حمایت از مشارکت در فرآیندهای دموکراتیک، از جمله احترام به مبنایی که قانون براساس آن وضع و اعمال می‌شود.

1. Hawkes

2. Starostina

3. Peterson & Civil

دانش‌آموزان را قادر می‌سازد تا حق را از نادرست تشخیص دهند و به نظام حقوق مدنی و جزایی احترام بگذارند. دانش‌آموزان را قادر می‌سازد تا خودشناسی، عزت نفس و اعتماد به نفس خود را توسعه دهند. دانش‌آموزان را تشویق می‌کند که مسئولیت رفتار خود را بپذیرند، ابتکار عمل نشان دهند و درک کنند که چگونه می‌توانند به زندگی کسانی که در محل مدرسه زندگی و کار می‌کنند و به‌طور گسترده‌تر به جامعه کمک کنند. دانش‌آموزان را قادر می‌سازد تا دانش عمومی گسترده‌ای در مورد مؤسسات و خدمات عمومی به دست آورند و به آنها احترام بگذارند. تساهل و هماهنگی بیشتر بین سنت‌های فرهنگی مختلف با توانمند ساختن دانش‌آموزان برای به دست آوردن قدردانی و احترام به فرهنگ‌های خود و سایر فرهنگ‌ها (هاکس، ۲۰۰۵).

۳-۱-۳. ارزش‌های مهم و اساسی انگلیس

۱. **دموکراسی:** دانش‌آموزان، والدین و کارکنان باید حق داشته باشند که صدایشان شنیده شود. این امر از طریق شورای مدرسه منتخب دانش‌آموزان به دست می‌آید که در آن نمایندگان کلاس مسائل را مطرح می‌کنند و ایده‌هایی برای بهبود پیشنهاد می‌کنند. همچنین باید به والدین و سرپرستان این فرصت داده شود تا هرگونه نگرانی یا سؤال را از طریق انجمن‌های اولیا و مربیان بیان کنند.

۲. **حاکمیت قانون:** اهمیت قانون و قواعد باید مورد توجه قرار گیرد و تقویت شود تا دانش‌آموزان بتوانند درست و نادرست را تشخیص دهند. حاکمیت قانون در ارزش‌های بریتانیا به کودکان می‌آموزد که مسئولیت اعمال خود را بپذیرند. به دانش‌آموزان باید دلایل قوانین و قوانین، نحوه حکومت و محافظت از ما و عواقب آنچه در صورت نقض این قوانین روی می‌دهد، آموزش داده شود. از سخنرانان مهمان به مدرسه دعوت کنید و به کودکان اجازه دهید تا در کارگاه‌های آموزشی برای تقویت این آموزش شرکت کنند.

آزادی فردی: آزادی انتخاب و حق بیان محترمانه و عقاید در محیطی امن را ترویج دهید. به کودکان بیاموزید که مسئولیت رفتار خود را بپذیرند. باید از کودکان حمایت کرد تا بدانند حقوق و آزادی‌های شخصی دارند و باید در مورد نحوه استفاده ایمن از آنها توصیه شود. دانش‌آموزان باید حمایت شوند تا حد امکان مستقل شوند.

۳. **احترام متقابل و مدارا نسبت به افراد دارای ادیان یا عقاید مختلف:** باید به دانش‌آموزان آموزش داده شود که چگونه به افراد قومیت‌های مختلف، احترام بگذارند. برای مثال، دادن فرصت‌های منظم به دانش‌آموزان برای یادگیری فرهنگ‌ها و باورهای مختلف، پیام‌های احترام و مدارا را در ارزش‌های بریتانیایی تقویت می‌کند. همچنین به آنها این امکان را می‌دهد که درک کنند که دیگران ممکن است دارای مذاهب و عقاید متفاوت با خودشان باشند و باید به این دیدگاه‌های متفاوت احترام بگذارند (سان، ۲۰۱۱). در بیانیه ارزش‌های این کشور بر ارزش‌ها در چهار بعد رابطه با خود، دیگران، اجتماع و محیط تأکید شده است (لیو و همکاران، ۲۰۱۴).

جدول ۱: ارزش‌های نهایی کشور انگلیس (لیو، ۲۰۱۴)

ارزش‌ها در رابطه با خود	در رابطه با دیگران	در رابطه با اجتماع	در رابطه با محیط
۱. پرورش شخصیت خود و شناسایی نقاط قوت و ضعف و گسترش قوت‌ها ۲. پرورش عزت نفس و خودنظم‌دهی ۳. روشن کردن معنا و هدف زندگی و تصمیم‌گیری براساس آن ۳. استفاده مسئولانه از استعدادها، حقوق و فرصت‌ها ۴. تلاش مداوم برای یادگیری دانش، خرد و فهم، مسئولیت‌پذیری	۱. احترام به دیگران از جمله کودکان ۲. مراقبت از دیگران و انجام کارهای خوب در ارتباط با آنها ۳. نشان دادن به دیگران که ارزش دارند ۴. کسب وفاداری و اعتماد و اطمینان، همکاری با دیگران ۵. احترام به حریم خصوصی و اموال دیگران ۶. حل اختلافات با روش صلح‌آمیز	۱. درک و انجام مسئولیت‌ها به عنوان شهروند ۲. حمایت از خانواده در پرورش کودکان و مراقبت از وابستگان حمایت از نهاد ازدواج ۳. به رسمیت شناختن عشق و تعهد مورد نیاز برای امنیت و شادی ۴. کمک به مردم در قانون‌مندی و روند قانونی، احترام به حاکمیت قانون و تشویق دیگران به انجام این کار ۵. احترام به تنوع مذهبی و فرهنگی ترویج فرصت‌ها ۶. حمایت از افراد سالمند، کمک به منابع اقتصادی و فرهنگی	۱. حفظ تعادل و تنوع در طبیعت ۲. حفظ مناطق زیبا ۳. بازسازی محیط‌های آسیب‌دیده توسط انسان

۳-۱-۴. برنامه درسی آموزش ارزش‌ها در فیلیپین

هدف از آموزش ارزش‌ها در مدارس ابتدایی فیلیپین، فراهم ساختن زمینه برای تبدیل شدن دانش‌آموزان به شهروندانی روشنفکر، منضبط، مستقل، تولیدگرا، ملی‌گرایی است. به‌طور خاص، هدف این برنامه پرورش یک کودک و توجه بعد جسمی او، احساس مسئولیت نسبت به دیگران و جامعه آگاهی از هویت ملی و وفادار به ملت، کشور و حس مباحثات به آن دوستدار خدا و ایمان پایدار به خداوند است. از آنجایی که آموزش ارزش‌ها در برنامه‌های درسی مختلف در سطوح ابتدایی یکسان است، اهداف ارزش خاص باید شناسایی شوند. هدف برنامه آموزش ارزش‌ها (VEP) ارائه و ترویج آموزش ارزشی در تمام سطوح نظام آموزشی برای رشد انسان متعهد به ساختن «جامعه عادلانه و انسانی» و یک ملت مستقل و دموکراتیک است. اهداف مهم و اصلی که آموزش ارزش‌ها در مدارس فیلیپین دنبال می‌کند عبارتند از:

۱. دانش‌آموزان در آینده انسان‌های خودشکوفایی هستند که به شخصیت واحدی دست‌یافته‌اند.

۲. موجوداتی اجتماعی هستند که نسبت به جامعه خود احساس مسئولیت دارند.

۳. افرادی مؤلف هستند که به امنیت اقتصادی کمک می‌کنند.

۴. به‌عنوان شهروند، احساس عمیقی از ناسیونالیسم دارند و به آن متعهد هستند.

۵. برای پیشرفت ملت و کل جامعه جهانی از هیچ تلاشی فروگذاری نمی‌کنند.

۶. از طریق همبستگی جهانی به صلح جهانی کمک می‌کنند.

۷. در زندگی واقعی ایمان پایدار به خدا را به‌عنوان بازتابی از او آشکار می‌کنند.

در فیلیپین بر شکل‌گیری شخصیت و ارزش‌های اجتماعی با تمرکز بر توانمندی‌های شناختی و مهارت‌های اجتماعی تأکید شده است (کاهیا^۱ و همکاران، ۲۰۲۴). در کشور فیلیپین برنامه (ESP) به توسعه ارزش‌های اخلاقی و اجتماعی می‌پردازد که براساس اخلاق اجتماعی اجتماعی و نه مذهبی بنا شده است (کارئون، ۲۰۲۴)^۲ و پروژه Grininig Bulilit نیز به آموزش ارزش‌های محیط زیستی در مدارس ابتدایی می‌پردازد (جکلین^۳ و همکاران، ۲۰۱۸). آموزش ارزش‌ها با موضوعات درهم آمیخته می‌شود و به‌طور کامل با فعالیت‌های درسی وحدت دارند تا زمانی که اهداف به دست می‌آید یا یک سطح معینی از آن برآورده شود. پس از آن توسعه رفتار مناسب زمانی فراهم می‌شود که فرصتی فراهم باشد که بتواند به ارزش‌ها عمل کند. سازمان‌دهی اهداف در یک توالی از سطح شناختی تا عاطفی و در نهایت به رفتار فعال، برای اطمینان از موفقیت برنامه مهم است. این بدان معنی است که کودک ابتدا باید قبل از قدردانی یا اعتقاد به آن، ارزش را درک کند. سپس کودک باید فرصت داشته باشد تا آن را تمرین کند تا زمانی که آن ارزش را درونی کند و رفتار کودک آن را در یک مفهوم سازگار نشان دهد. بعد از آن ارزش می‌تواند به فضیلت و شخصیت کودک تبدیل شود. توسعه ارزش به‌طور غیرمستقیم بر این باور است که هر درس در هر زمینه موضوعی می‌تواند در آموزش ارزش استفاده شود. دانش و مهارت‌ها نقطه شروع برای آموزش ارزش هستند. اداره آموزش ابتدایی با ارائه برنامه‌های آموزشی مفصل همراه با برگه‌های آموزشی برای معلم در دستیابی به ارزش‌ها در فعالیت‌های شخصیتی، درس ریاضیات، علوم و بهداشت، هنر، تربیت بدنی، موسیقی، تاریخ و جغرافیا قدم برداشته است (کوزیمبینگ، ۲۰۱۰)^۴. برنامه درسی آموزش ارزش‌ها از دو استراتژی مستقیم و غیرمستقیم در توسعه ارزش‌ها استفاده می‌کند. محصور کردن می‌تواند به‌صورت آگاهانه یا ناخودآگاه از طریق مدل‌سازی، تعصب، تقویت یا نقش بازی انجام شود. بهترین اثبات اینکه یک کودک ارزش را درک کرده و درونی کرده است، در رفتار روزمره کودک مشهود باشد. همچنین بهترین راه برای ارزشیابی شامل:

۱. خودارزیابی: دانش‌آموزان در مورد رفتار خود با استفاده از چک‌لیست‌ها و مقیاس نگرش گزارش می‌دهند.

۲. از طریق ارزیابی مستقل فرد از رفتار دانش‌آموزان در گزارش‌های حادثه‌ای و غیرمعمول است (زو و لیو، ۲۰۰۷)^۵.

1. Cahya
2. Carreon
3. Jacklyn
4. Quisumbing
5. Zhu, & Liu

آموزش ارزش‌ها به‌عنوان بخشی از برنامه درسی مدرسه است که از طریق نگرش‌ها و عادات و تعامل یادگیرنده با محیط خود تحت هدایت معلم شکل می‌گیرد. از نظر موضوع، ارزش‌ها ارتباط مستقیم و بی‌واسطه با زندگی شخصی یادگیرنده دارند. ارزش‌ها نه بعد شناختی، بلکه تمام توانایی‌های یادگیرنده را دربرمی‌گیرند. معلم باید به‌جای تکیه صرف به ذهن کودک، به قلب و کل کودک متوسل شود. کودکان ارزش‌های زیادی را از والدین خود می‌آموزند، کودکان با والدین هم‌ذات‌پنداری می‌کنند و این هم‌ذات‌پنداری وسیله‌ای برای انتقال یادگیری می‌شود.

جدول ۲: ارزش‌های نهایی در کشور فیلیپین (گزارش وزارت آموزش و پرورش فیلیپین، ۲۰۰۵)

هسته / ارزش مرتبط	ارزش مرتبط	هدف آموزشی
شأن و کرامت انسانی	سلامتی	نگرانی برای بهبود سلامت و رفاه حال خود و دیگران را نشان دهید.
	تناسب‌اندام	آگاهی و مثبت بودن نگرش مثبت را نشان دهید.
	پاکیزگی	عادت‌های تمیز را نشان دهید.
	محیط	قدردانی از زیبایی محیط طبیعی از طریق حواس
	هنر	نشان دادن خلاقیت در فعالیت‌ها
حقیقت: کنجکاوی فکری و احترام به شواهد در تصمیم‌گیری را نشان دهید.	دانش	کاربرد مهارت‌های تحقیقاتی مخالفت با تصورات غلط حقیقت را از دروغ تشخیص دهید واقعیت را از عقیده جدا کنید
	تفکر خلاقانه	مهارت‌های تفکر انتقادی و خلاقانه را نشان دهید باز یافت مواد مورد استفاده را مفید بدانید
	صداقت / امانت	نشان دادن علاقه به از بین بردن ناسازگاری
عشق: عزت‌نفس، صداقت / عزت و انضباط شخصی را نشان دهید.	نظام شخصیتی	نشان دادن قدرت اراده برای تحمیل رفتار مناسب خود. ایمان به خدا آرامش در بحران فعال اما نه خشن
	ایمان به خدا	آگاهی از وجود برتر
	احترام متقابل	قدردانی از احساسات مشترک
مسئولیت اجتماعی: نشان دادن تعهد به حمایت از منافع مشترک	نگرانی برای دیگران	احساسات خود را نسبت به دیگران به شیوه‌های غیرواقعی ارتباط بدهید.
	والدین مسئول	درک مفاهیم برنامه‌ریزی خانواده
	وفاداری	نشان دادن اعتماد و عزت نفس بین دوستان
	آزادی	قدردانی از آزادی‌های اساسی و محدودیت‌های آنها: آزادی بیان، آزادی از خواسته، آزادی از ترس، آزادی از مذهب
	برابری	قدردانی از حقوق برابر، مسئولیت‌ها و فرصت‌ها، حق زندگی، حق آزادی
	مشارکت	علاقه‌مند به شکل‌گیری ملت فیلیپینی است
	عدالت اجتماعی	موارد محرومیت از نیازهای اساسی در مدرسه و جامعه را تحلیل کند.
	صلح	صلح را قدر می‌داند.
	بدون خشونت	آرامش و اعتدال را نشان می‌دهد.
	صرفه‌جویی	صرفه‌جویی در منابع؛ برنامه‌ریزی و مدیریت منابع شخصی.
بهره‌وری اقتصادی: نشان دادن اعتماد به نفس و مسئولیت در کشور خود را	اخلاق کاری	نگرش مطلوب نسبت به کار را نشان دهید.
	اعتماد به نفس	نشان دادن اعتماد به نفس در انجام وظایف تعیین شده.
	بهره‌وری	خلاقیت را در تولید محصولات تولیدی نشان دهید.
	علم و فناوری	اعمال مهارت‌های علمی / فنی در تولید ابزار / تجهیزات.
	کارآفرینی	آگاهی از ارزش‌های کارآفرینی را نشان دهید.
ملت و میهن‌پرستی: وفاداری، وحدت و افتخار در کشور خود را نشان دهید.	هویت مشترک وفاداری به آگاهی کشوری شهری	غرور را در میراث فیلیپین نشان می‌دهد. نمادهای ملی را تحسین می‌کند.
	احترام قهرمانان ملی	زندگی، مبارزه و اعمال شهروندان برجسته را مورد توجه قرار دهید.
	تعهد	شرکت در فعالیت‌های گروهی به هدف مشترک.
	درک بین‌المللی	آگاهی از فرهنگ و شیوه زندگی کشورهای مختلف را نشان دهید.

۳-۱-۵. برنامه درسی آموزش ارزش‌ها در استرالیا

در سال ۲۰۰۳، دولت استرالیا یک مطالعه در مقیاس کوچک با عنوان مطالعات آموزش ارزش‌ها را آغاز کرد. گزارش دولت در ابتدا توسط شورای وزیران آموزش، اشتغال، آموزش و امور جوانان (MCEETYA) تأیید شد. خلاصه اجرایی گزارش، هرگونه فعالیت صریح و یا ضمنی مبتنی بر مدرسه برای ارتقای درک دانش‌آموزان از ارزش‌ها، تلقین کردن مهارت‌ها و تمایلات دانش‌آموزان به گونه‌ای که آنها بتوانند ارزش‌های خاصی را به عنوان افراد و به عنوان اعضای جامعه گسترده‌تر اعمال کنند را آموزش ارزش نامید. تغییر رفتار با تمرکز آشکار بر ایجاد روابط مثبت بیشتر در مدرسه به عنوان یک ملاحظات محوری برای اجرای آموزش ارزش‌ها در مقیاس وسیع‌تر، مورد توجه قرار گرفت. سه اصل مهم و اساسی در این گزارش به شرح ذیل آمده است

≠ اصل اول: آموزش و پرورش به همان اندازه که به دانش‌آموزان در یادگیری مهارت‌های خاص کمک می‌کند، به ایجاد شخصیت پردازد.
 ≠ اصل دوم: آموزش مبتنی بر ارزش‌ها می‌تواند عزت نفس، خوش‌بینی و تعهد به تحقق شخصی دانش‌آموزان را تقویت کند و به دانش‌آموزان کمک کند تا قضاوت اخلاقی و مسئولیت اجتماعی را انجام دهند.

≠ اصل سوم: والدین از مدارس انتظار دارند که به دانش‌آموزان در درک و توسعه ارزش‌ها و مسئولیت‌های فردی و اجتماعی کمک کنند (هیل، ۲۰۰۴).

آموزش ارزش‌ها به عنوان یک اقدام صریح برای تعمق در ارزش‌ها تعریف شده است. آموزش ارزش‌ها، توسعه ارزش‌های موجود در دانش‌آموزان و ارزش‌هایی را که توسط مدرسه به عنوان مهم شناخته می‌شود را تقویت می‌کند و به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا شیوه‌های خاصی را به کارگیرند (گزارش آموزش ارزش‌ها در استرالیا، ۲۰۰۵). در ژوئیه ۲۰۰۲، دولت استرالیا با حمایت یکپارچه تمامی ایالت‌ها و مناطق تحت قلمروی خود، اجرای پژوهشی در زمینه آموزش ارزش‌ها را با اهداف زیر ابلاغ داد: توانمندسازی مدارس جهت ارائه و تثبیت روند جاری در آموزش ارزش‌ها؛ تهیه بستری مناسب برای ارتقای آموزش ارزش‌های بهینه در مدارس استرالیا؛ ارائه پیشنهادهایی در زمینه تهیه مجموعه‌ای از اصول و چهارچوب برای آموزش ارزش‌های بهینه در مدارس استرالیا. حاصل این پژوهش، تنظیم چهارچوب اولیه‌ای برای آموزش ارزش‌ها بود که پس از مشورت بیشتر، اصلاح شد و به تصویب شورای وزارت آموزش و پرورش، استخدام، تربیت و امور جوانان رسید و در سال ۲۰۰۵ با عنوان چهارچوب ملی آموزش ارزش‌ها در مدارس استرالیا منتشر شد. نه ارزش در این چهارچوب معرفی شد که عبارتند از:

۱. توجه و دلسوزی: اهمیت دادن به خود و دیگران؛
۲. نهایت تلاش را کردن: در پی انجام کاری ارزشمند و پسندیده بودن، سخت‌کوشی، در پی برتری بودن؛
۳. رفتار عادلانه: در پی مصلحت عمومی بودن و از آن حمایت کردن، جایی که برای ایجاد جامعه‌ای عادلانه، با همه مردم یا عدالت رفتار شود؛
۴. آزادی: برخورداری از همه حقوق و امتیازهای شهروندی استرالیا فارغ از مداخله یا کنترل غیرضروری و دفاع از حقوق دیگران؛
۵. درستکاری و اعتبار: درستکار و صادق و در پی حقیقت بودن؛
۶. یکی بودن گفتار و کردار: رفتار کردن بر طبق اصول اخلاقی، یکی کردن کردار و گفتار؛
۷. احترام: رفتار با ملاحظه و احترام با دیگران، احترام به طرز فکر دیگران؛
۸. مسئولیت: در برابر رفتار خود، پاسخگو بودن، اختلاف‌ها را با روش‌های سازنده و عاری از خشونت و صلح‌آمیز برطرف کردن، کمک به جامعه و زندگی شهری و حفاظت از محیط زیست؛
۹. درک و بردباری و بودن در میان دیگران: آگاهی از دیگران و فرهنگ‌های آنان، پذیرش تنوع در جامعه مردم‌سالارانه، خود را از دیگران و دیگران را جزئی از خود دانستن.

در این چهارچوب اعلام شده است: ارزش‌های مشترکی چون احترام و رفتار عادلانه، بخشی از شیوه زندگی مردم‌سالارانه رایج در استرالیا است که مواردی مانند برابری، آزادی و اصل قانون را دربر می‌گیرد. این ارزش‌ها تعهد ما را در قبال جامعه‌های دارای چند فرهنگ و محیط زیست پایدار بازمی‌تاباند، جامعه‌ای که در آن، همه مستحق برخورداری از عدالت هستند (چهارچوب ملی آموزش ارزش‌ها در استرالیا، ۲۰۰۵).

جدول ۳: ارزش‌های نهایی مشترک (چهارچوب ملی آموزش ارزش‌ها در استرالیا، ۲۰۰۵)

دنیای طبیعی: ما تأیید می‌کنیم که خدا دنیای خوبی ساخته است که ما باید به آن اهمیت دهیم.	جامعه: ما تأیید می‌کنیم که برای زندگی در جامعه تشکیل شده‌ایم.	فردی: ما خلقت خود را به شکل خدا و وابستگی خود به او تأیید می‌کنیم.	چشم‌اندازهای زندگی: ما خدا را به عنوان خالق و نگهدارنده همه چیز تأیید می‌کنیم.
طبیعت خوب است. محیط طبیعی به خودی خود خوب و زیباست و به عنوان یک هدیه قابل احترام و قدردانی است.	اقتدار: ما مشروعیت ساختارهای قدرت، حاکمیت قانون و به رسمیت شناختن حقوق بشر، مطابق با خداوند را تأیید می‌کنیم. آنچه می‌دانیم قانون خداست.	ماهیت اجتماعی: ما موجوداتی اجتماعی آفریده شده‌ایم و تحقق کامل پتانسیل انسانی مستلزم وابستگی متقابل و غلبه بر خودخواهی است.	خالق خدا جهان را آفرید و ادامه حیات آن را حفظ می‌کند.
سرپرستی: رابطه ما با طبیعت نه رابطه سلطه‌گران و نه نگهداران است. بلکه رابطه مباشرانی است که وظیفه دارند آن را با اعتماد برای نسل‌های آینده مدیریت کنند.	اخلاق: ما تأیید می‌کنیم که نهاد اخلاقی زندگی از احساس مسئولیت شخصی خدادادی در قبال رفتار و روابط ما مطابق با احکام خدا ناشی می‌شود.	منحصربه‌فرد بودن هر فرد: هر فردی متفاوت است و باید تشویق شود تا احترام خود را توسعه دهد و تمامیت خدادادی خود را درک کند.	خدا به عنوان: خود افشاگر ماهیت و اراده خدا از طریق جهان طبیعی، وجدان و وحی نبوی.
توسعه: توسعه یک تمرین مناسب از مباشرت است که از طریق سیاست‌های پایداری تعادل اکولوژیکی را در طبیعت فراهم می‌کند.	خانواده: ما اهمیت اولیه یک خانواده را تأیید می‌کنیم که محیط خانه اخلاقی و مراقبتی را حفظ می‌کند.	باز برای: یادگیری هر فردی باید به طور مستمر برای امکان یادگیری از سنت فرهنگی و افراد دارای دیدگاه‌های متفاوت باز باشد	دین: دین از پاسخ انسان به خدا در جستجوی هدف و معنای زندگی ناشی می‌شود
بهره برداری: با اذعان به اینکه گناهکاری انسان منجر به تخریب بسیار محیط زیست شده است، مسئولیت ویژه‌ای را می‌پذیریم تا ترمیم اکولوژیکی چنین مناطقی را تشویق کنیم.	جامعه: ما متعهد به تشویق همکاری بین فردی و مسئولیت اجتماعی هستیم.	شفقت: هر فردی باید نسبت به رفاه دیگران حساسیت داشته باشد و نسبت به آن توجه داشته باشد.	معنویت: انسان‌ها احساس می‌کنند که چیزی بیش از حیوان هستند و باید تشویق شوند تا تجربیات متعالی خود را گرمی بدارند و مورد بازجویی قرار دهند
تنوع: ما غنای بسیاری از عبارات فرهنگی را می‌شناسیم و از تنوع قومی در زمینه زندگی مشترک اجتماعی استقبال می‌کنیم.	مشارکت: جامعه از زندگی هر فردی چیزی برای به دست آوردن دارد و باید فرصت‌ها را برای همه افراد برای کمک به خیر عمومی به حداکثر برساند	مسئولیت: هر فردی آزادی اراده دارد و بنابراین باید مسئولیت شخصی خود را در قبال رفتار و تأثیر خود بر سایر افراد و طبیعت بپذیرد.	زندگی پس از مرگ: ما این باور را تأیید می‌کنیم که زندگی فراتر از مرگ فیزیکی وجود دارد که انتخاب‌های قبلی ما را در نظر می‌گیرد.
		نقص: هر فردی ناقص و خطاپذیر است و فرصت توبه به او داده می‌شود؛ که باید به آن اهمیت دهیم.	

۳-۱-۶. برنامه درسی آموزش ارزش‌ها در ایالات متحده آمریکا

به نظر می‌رسد ماهیت آموزش ارزش‌ها در مدارس دولتی آمریکا منعکس‌کننده تعارض فلسفی عمومی در این کشور باشد. در جامعه‌ای به گونه‌ای متنوع مانند جامعه آمریکا، اختلاف نظرات در مورد چیستی و چگونگی آموزش ارزش‌ها می‌تواند به راحتی به کانون اصلی این اختلاف‌نظرها تبدیل شود. بسیاری از مردم از نقش مدرسه در آموزش ارزش‌ها حمایت می‌کنند، اما به نظر می‌رسد توافق کمی در مورد ارزش‌هایی که باید آموزش داده شوند وجود دارد. در ایالت متحده آمریکا، از اواخر قرن بیستم، آموزش ارزش‌ها تمام فعالیت‌های آموزشی و تربیتی ورود پیدا کرد. آموزش ارزش‌ها به عنوان بخشی از برنامه‌های درسی مدارس و دانشگاه‌ها ادغام شده و بر توسعه مهارت‌های اجتماعی و اخلاقی تأکید دارد (یلماک و برودرمن، ۲۰۱۹).^۱ آموزش ارزش‌ها شامل کلیه فعالیت‌های پرورشی و تربیتی که موجب رشد منش فراگیران می‌شود. منش به ویژگی‌های روان‌شناختی افراد اطلاق می‌شود که باعث برانگیختن و تشویق افراد برای انجام کارهای نیک و مسئولیت‌پذیری آنها در قبال خود و دیگران می‌شود (برکوویتز، ۲۰۱۱). آموزش ارزش‌ها، ارزش‌های معینی مانند صداقت و انصاف را به دانش‌آموزان القا می‌کند و آنها را مجاب می‌کند (میساکین، ۲۰۱۰).^۲ آموزش ارزش‌ها، فرایندی است که قوانین، آداب و رسوم و استانداردهای جامعه و فرهنگ را ارزش‌گذاری نموده و آنها را به دانش‌آموزان انتقال می‌دهند و آنها را وادار به پذیرش کرده و به آنها در کسب هویت یاری می‌رساند. معلمان نقش کلیدی در ترویج آموزش ارزش‌ها دارند و باید توانایی‌های ایدئولوژیک و سیاسی خود را بهبود بخشند تا به طور مؤثر ارزش‌ها را به دانش‌آموزان منتقل کنند (جانجو، گو و یوز، ۲۰۲۴).^۳ برنامه درسی آموزش ارزش‌ها بر ۶ ارزش اصلی استوار است.

1. Ylimaki & Brunderman

2. Missaghian

3. Junju, Gou & Yuze

آزادی فردی به عنوان مهمترین ارزش در آمریکا مطرح است. در گفتار، اغلب آمریکایی‌ها، از «من فکر می‌کنم» «من معتقدم» «من باور دارم» استفاده می‌کنند. آمریکایی‌ها معتقدند که هرکس در زندگی خود آزاد است و لذت بردن از زندگی به خود شخص بستگی دارد.

۱. برابری فرصت‌ها: بیش از قرون وسطی فرصت برابری میان افراد وجود نداشت اما بعد از آن ایده برابری در قانون اساسی این کشور نوشته شد.

۲. شنونده فعال: گوش دادن به سخنان دیگران بسیار اهمیت دارد. آنها به دیگران فرصت می‌دهند و معتقدند که هرکسی می‌تواند اشتباه کند و این مانع از این نمی‌شود که کسی را از حقیقت محروم ساخت.

۳. رقابت: مردم آمریکا فکر می‌کنند که رقابت پیوسته و همیشگی است. رقابت وسیله‌ای برای اثبات موقعیت خود در جامعه است؛ اما در عین حال ممکن است افراد مجبور به همکاری با دیگران باشد.

۴. غرور: آمریکایی معتقدند که پیروزی در سایه مغرور بودن به دست می‌آید.

۵. ثروت: مردم آمریکا بر به دست آوردن پول و ثروت تأکید زیادی می‌کنند. پول تبدیل به یک نماد سخت‌کوشی است (فن، ۲۰۰۸).

۶. آموزش و پرورش آمریکا در آموزش ارزش‌ها بر موارد زیر تأکید می‌کند: به جای استفاده از روش سنتی آموزش ارزش‌ها از روش‌های مدرن آموزشی استفاده می‌کنند، تشویق دانش‌آموزان به تفکر، راهنمایی دانش‌آموزان به بحث و گفتگو درباره مسائل بحث‌انگیز و جدال‌آمیز، کمک به دانش‌آموزان برای یادگیری قضاوت اخلاقی، استفاده از روش سؤال کردن از معلم و تردید کردن در معلم. معلم حق دارد که از دانش‌آموزان بخواهد دستورالعمل‌ها و نظم و انضباط را رعایت کند و به اشخاص و منافع جمعی آسیب نرسانند. از سوی دیگر معلمان باید به دانش‌آموزان احترام و توجه داشته باشند و به راهنمایی‌های دانش‌آموزان نیز توجه کنند، راهنمایی کنند، بی‌طرفی ارزش را رها کنند و ارزش‌های اصلی دانش‌آموزان را به روشنی تعریف کنند (فن، ۲۰۰۸).

۳-۱-۷. برنامه درسی آموزش ارزش‌ها در چین

برخلاف فلسفه فنی - عقلانی غربی به آموزش و یادگیری، دیدگاه سنتی چینی گرایش به کل‌نگری دارد. بیش از ۲۵۰۰ سال پیش، کنفوسیوس چارچوب جامعی از آموزش را پیشنهاد کرد و هدف نهایی آموزش ارزش‌ها و شخصیت فراگیران را در پنج حوزه مرتبط با یکدیگر بیان کرد:

۱. خیرخواهی و اخلاق؛

۲. هوش و دانش؛

۳. شجاعت و قواعد؛

۴. زیبایی‌شناسی و موسیقی؛

۵. استعداد و توانایی. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که رویکرد سنتی چینی به آموزش و یادگیری مبتنی بر تفکر کل‌نگر و رابطه‌ای است و چین به‌شدت بر جنبه اخلاقی اجتماعی تأکید دارد. با در نظر گرفتن جهان و انسان‌ها به عنوان انسان‌هایی که به‌طور طبیعی خوب هستند (حداقل می‌توانند برای خوب بودن آموزش ببینند) فلسفه آموزشی چین موضعی بسیار متفاوت با غرب دارد. فرهنگ سنتی چین افراد را وادار می‌کند تا برای یافتن روحیه خود وارد امور دنیوی شوند. اعتقاد بر این است که آموزش در خدمت عدالت اجتماعی است. آموزش و پرورش به عنوان ابزاری برای پرورش افراد نجیب به منظور انجام مسئولیت اجتماعی خود تلقی می‌شود. استراتژی کلی یا واکنشی است یا منفعل، به عنوان مثال، با اجازه دادن به همه چیز در مسیر، خود را مدیریت کنید. چنین فلسفه‌ای با روش حل مسئله طبیعی / تفسیری سازگار است. اعتقاد بر این است که فعالیت آموزشی با تمرین مرتبط است. جوهر رویکرد سنتی چینی را می‌توان در کتاب کلاسیک کنفوسیوسیم «میانگین طلایی» یافت. این روش از مربیان و حاکمان می‌خواهد که به جای ایجاد عدم تعادل، تعادل ایجاد کنند. این امر نه تنها بین انسان و محیط زیست بلکه بین افراد جامعه نیز نیازمند تعادل است. نیروی اساسی که چنین فلسفه‌ای را به پیش می‌برد، اخلاق اجتماعی است که اخلاق آموزشی و مسئولیت اجتماعی را می‌طلبد. چین رویکرد سنتی تری نسبت به آموزش ارزش‌ها دارد. آموزش ارزش‌ها در چین شامل

ادغام فرهنگ سنتی چینی در دوره‌های ایدئولوژیک و سیاسی است که به تقویت ارزش‌های اخلاقی و فرهنگی می‌پردازد. همچنین استفاده از موسیقی سنتی چینی برای تقویت آموزش اخلاقی و پرورش فضیلت‌ها مورد توجه قرار گرفته است (وانگ، ۲۰۲۴).^۱ در چین آموزش ارزش‌ها به‌عنوان بخش اساسی تعلیم و تربیت محسوب می‌گردد و به رابطه سالم بین انسان و محیط اشاره می‌کند. ارزش‌ها در رابطه با خود (شخص)، اجتماع و محیط است و از طریق هنجارها می‌توان روابط شخصی، اجتماعی و محیطی را در دانش‌آموزان تنظیم و تعدیل نمود. هدف از آموزش ارزش‌ها در این کشور دو چیز است: رفع نیازهای اجتماعی و نیازهای فردی. در زمینه نیازهای فردی ارزش‌ها کمک می‌کند تا نیازهای شخصی خود را شناسایی کرده و درصدد برآورده کردن آن کوشش کند و هدف از آموزش ارزش‌ها در سطح نیازهای اجتماعی هماهنگی با دیگران در سطح اجتماع است. تأکید بر مسئولیت اجتماعی و احترام به تنوع فرهنگی به‌ویژه در برنامه‌های آموزشی کودکان به سلامت و رفاه اجتماعی آنان کمک می‌کند (برگارد کلوزن و همکاران، ۲۰۰۸).^۲ در چین، وزارت آموزش و پرورش نیاز به «شناخت تنوع و غنای فرهنگ، احترام به فرهنگ‌ها و آداب و رسوم مختلف، برقراری ارتباط دوستانه با مردم سایر ملل و کشورها با نگرش برابر» اعلام می‌کند. در اسناد برنامه درسی ملی (۲۰۰۹) و گزارش شورای آموزش و پرورش (۲۰۰۸) به ارزش مشاهده حیات فرهنگی مناطق، گروه‌ها و طبقات مختلف و قدردانی از جوهره فرهنگی ملل مختلف، تأیید ارزش تنوع فرهنگی و احترام به فرهنگ‌ها اشاره شده است. تربیت اخلاقی و مسئولیت اجتماعی فراگیران از کشف حقیقت و تولید دانش جدید ارزش بیشتری دارد.

ارزش‌ها و اخلاق در چین از آیین کنفوسیوس و روانشناسی معنوی نشئت می‌گیرد. از نظر کنفوسیوس برخی فضایل اخلاقی عبارتند از خیرخواهی، سخاوت، مهربانی، صرفه‌جویی، پشتکار؛ اما روانشناسی معنوی نظر صاحب‌نظران اخلاقی چین را به خود جمع کرده است، روانشناسی معنوی کمک می‌کند تا افراد در تماس با معنویات ظرفیت خود را جهت رشد ارزش‌ها و اخلاق افزایش دهند (ژانگ، ۲۰۱۰).^۳ راه‌های مختلفی برای انتقال ارزش‌ها در این کشور وجود دارد یکی از مهمترین آنها برنامه‌های درسی و معلمان هستند (زو، و لئو، ۲۰۰۷).^۴ مدارس و دانشگاه‌ها نقش کلیدی در آموزش ارزش‌ها و آماده‌سازی دانش‌آموزان برای آینده دارند، آنها می‌توانند با آموزش رفتار افراد را هدایت کنند (ژانگ، ۲۰۱۵).^۵ در چین، عدالت یک ارزش اصلی سوسیالیستی است که به برابری متناسب برای مسئولیت‌های پذیرفته‌شده مربوط می‌شود. وزارت آموزش بیان می‌کند که «اطاعت از قوانین و حفظ عدالت اجتماعی برای ثبات اجتماعی مهم است». دانش‌آموزان باید بدانند که قانون یک نظام رفتاری خاص است و همه در برابر قانون برابرند. علاوه بر این، دانش‌آموزان باید بدانند که هرگونه رفتار خلاف قانون منجر به مجازات قانونی می‌شود و آنها تشویق می‌شوند تا بدانند «چگونه از قانون برای حمایت از حقوق و منافع مشروع استفاده کنند» (وزارت آموزش و پرورش، ۲۰۱۱). از سال ۲۰۱۶ برنامه درسی اجباری برای آموزش ارزش‌ها در مدارس ابتدایی و راهنمایی با عنوان «اخلاق و حاکمیت قانون» (وزارت آموزش و پرورش جمهوری خلق چین، ۲۰۱۶) نام‌گذاری شده است. در چین، تأکید بر بهبود آگاهی ارتباط و گفتگو با سایر تمدن‌های جهان و آگاهی و اراده صلح و توسعه جهان است. استفاده از روش‌های تدریس ترکیبی آنالین و آفلاین برای ادغام آموزش ارزش‌ها با دروس فنی و علمی مانند دوره‌های الکترومغناطیس به کار گرفته می‌شود و فعالیت‌های فوق‌برنامه و منابع درسی نیز به‌عنوان بخشی از برنامه درسی برای تقویت ارزش‌ها و اخلاقیات در نظر گرفته می‌شود (جیانگ و همکاران، ۲۰۲۳).^۶

۳-۱-۸. برنامه درسی آموزش ارزش‌ها در ایران

یکی از مهمترین دغدغه‌های تربیتی کشور ما، به‌عنوان یک جامعه اسلامی دستیابی به الگوی جامع در آموزش ارزش‌ها است. درباره منابع تعیین ارزش‌ها در کلیات نظام آموزش و پرورش از جمله سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و سند برنامه درسی ملی، به تعالیم و دستورهای دینی و مکتب اسلام به‌عنوان اصلی‌ترین منبع جهت‌دهنده نظام تربیتی اشاره شده است. کمال‌نهایی که می‌توان آن را از ارزشمندترین امور

1. Wang
2. Brogaard-Clausen
3. Zhang
4. Zhu & liu
5. Zhang
6. Jiang

در نظر گرفت همان ذات پاک خداوند است. شرایع و قوانین دینی معیار ارزش‌گذاری و ارزیابی اعمال هستند: شرایع و قوانین، افراد را به تکالیف امر و نهی فردی و اجتماعی مکلف می‌سازند و در برابر فرمان‌برداری پاداش و در برابر نافرمانی کیفر می‌دهد (باقری، ۱۳۸۲). به همین دلیل در اصل چهارم حاکم بر نظام آموزش و پرورش با عنوان تربیت دینی و اخلاقی سه نکته مهم را بیان می‌کند:

۱. نه تنها تعلیمات دینی خاص بلکه همه برنامه‌ها و آموزش‌ها باید به عنوان اجزای یک مجموعه هماهنگ اسلامی، برحسب اقتضا و گنجایش جنبه و جهت دینی و معنوی داشته باشد.

۲. برنامه‌ریزان و معلمان باید در همه برنامه‌ها و فعالیت‌ها، بنابه مقتضیات هر موضوع، به جنبه‌های الهی و تقویت بینش دینی دانش‌آموزان توجه کنند.

۳. مسئولان آموزش و پرورش و عوامل اجرایی باید برنامه‌های درسی و اقداماتی که بیشتر جنبه تربیت دینی و اخلاقی دارند را در اولویت قرار دهند.

ارزش‌ها از منظر نظام آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران ثابت و مطلق هستند دستورها و بایدهای اسلامی ریشه‌ای ثابت و مطلق دارند. همچنین با اشاره به مقولاتی نظیر حقیقت‌خواهی، خیر، فضیلت‌طلبی، زیبایی‌خواهی، کمال‌طلبی، عدالت، راستگویی، وفای به عهد، شجاعت و ایثار همه این موارد مطلوب با لذات و خواسته فطری انسان است (همان).

در برنامه درسی ملی تأکید زیادی بر ارزش‌ها شده است. مقصود از مبانی ارزش شناختی گزاره‌هایی درباره منابع، ویژگی‌ها و مصادیق ارزش‌ها در ارتباط با عرصه‌های چهارگانه خدا، خود، خلق و خلقت است. در این سند آمده است که دین منبع همه ارزش‌هاست و سایر ارزش‌ها از آن کسب اعتبار می‌کند. عمل و انتخاب آدمی همواره در پرتو ارزش‌گذاری او محقق می‌شود و دستیابی به حیات طیبه تنها براساس انتخاب و التزام آزادانه و آگاهانه به نظام معیار که ارزش‌های مقبول دین است امکان‌پذیر هست (سند برنامه درسی ملی، ۱۳۹۱). اهداف حیطه تعلیم و تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی که مبتنی بر اسناد بالادستی، به‌ویژه سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش، سند جامع علمی کشور، سند چشم‌انداز بیست ساله کشور، مبانی نظری و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به تصویب شورای عالی آموزش و پرورش رسیده است (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، ۱۳۹۰) عبارتند از:

۱. با صفات مهربانی، بخشندگی، دانایی و توانایی خداوند آشنا شود و احساس اطمینان و آرامش حاصل از آن را ابراز نماید.
۲. با شناخت روش زندگی و آموزه‌های اخلاقی پیشوایان دینی، آداب و رفتار فردی و اجتماعی، راستگویی، نظم، پشتکار، تأثیر آن را در رفتار خود نشان دهد.
۳. با قرائت صحیح نماز و آیات آسان قرآن، آموخته‌های قرآنی خود را در زندگی به کار گیرد.

۳-۱-۹. اهم مصادیق ارزش‌ها

مقصود از مصادیق ارزش‌ها گزاره‌هایی درباره ارزش‌ها در زمینه عرصه‌های چهارگانه خدا، خود، خلق و خلقت است. در اینجا به کلیات و مهمترین آنها در هرکدام از این حیطه‌ها اشاره می‌کنیم (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، ۱۳۹۰).

۱. اهم مصادیق ارزش‌ها در ارتباط با خداوند: توحید، قرب‌الی‌الله، عبودیت و حیات طیبه در رأس همه ارزش‌هاست و مصادیق حقیقی غایت زندگی انسان است. محورهای اساسی ارزش‌ها در پنج عنصر تفکر، تعقل و حکمت / ایمان و باور به مبدأ و معاد / علم، معرفت و بصیرت / کار مفید، مجاهدت و عمل صالح / اخلاق کریمه و فضائل انسانی خلاصه می‌شود و در این بین، عناصر تفکر و تعقل و ایمان به مبدأ و معاد نقش بنیادی دارند.

۲. اهم مصادیق ارزش‌ها در ارتباط با خود: عمل مبتنی بر ایمان و تفکر / کسب روزی حلال، حفظ و ارتقای سلامت و بهداشت فردی / حفظ عزت نفس و کرامت انسانی / خودیادگیری و خودسازی مستمر و مادام‌العمر

۳. اهم مصادیق ارزش‌ها در ارتباط با خلق: احترام و احسان به والدین و اعضای خانواده / مشورت و بهره‌گیری از تجارب بزرگترها / توجه به حقوق همسر و خانواده / توجه به آزادی مسئولانه و عدالت اجتماعی / رأفت، احسان و خدمات عام‌المنفعه / احترام به قانون و قانون‌مداری بر

مبنای قانون اساسی / احترام به حقوق انسان‌ها در راستای تعمیم سعادت و ایجاد امید و آینده‌ای روشن برای همه انسان‌ها / مبارزه با استکبار جهانی و صهیونیسم بین‌الملل در جهت ایجاد صلح و عدالت در جهان.

۴. اهم مصادیق ارزش‌ها در ارتباط با خلقت: رعایت موازین اخلاقی و معنوی در ارتباط با طبیعت و محیط‌زیست / نگاه به طبیعت به‌عنوان مخلوقات و امانت الهی و کتاب معرفت / علاقه به مراتب فوق طبیعت در هستی و برقراری ارتباط سازنده با آن.

۳-۲. مرحله دوم: هم‌جواری و مقایسه

۳-۲-۱. تشابهات و تفاوت‌های موجود آموزش ارزش‌ها در کشورهای مورد مطالعه

از آنجایی که موضوع آموزش ارزش‌ها در زمان‌های مختلف، مکاتب فلسفی و دیدگاه‌های متنوعی از سوی صاحب‌نظران شرق و غرب پدید آمده است یادآوری وجوه افتراق و اشتراک آنان، متخصصان برنامه درسی را یاری می‌دهد تا آسیب‌ها را شناسایی و راه‌های پیشگیری و درمان را شناسایی و طبقه‌بندی کنند.

جدول ۴: مقایسه رویکرد آموزش ارزش‌ها در کشورهای منتخب

کشور	رویکرد
ایران	رویکرد رئالیسم اسلامی؛ ارزش‌ها ثابت و مطلق؛ مکتب اسلام اصلی‌ترین جهت‌دهنده منابع تربیتی؛ دین اسلام، تعیین‌کننده ارزش‌ها؛ هدف نهایی دستیابی به قرب الهی، ذات پاک خداوند؛
انگلیس	اصالت ایمان با تأکید بر عبادت؛ محوریت کلیسا در ارزش‌ها؛ حاکمیت سکولاریسم بر ارزش‌ها؛
آمریکا	ارزش‌ها وابسته به امیال انسانی؛ نسبی بودن ارزش‌ها؛ دین مسیح تعیین‌کننده اخلاق و ارزش‌ها؛
چین	توجه به نیازهای فردی و اجتماعی؛ ثبات ارزش‌ها در آیین کنفوسیوس؛ نسبی بودن ارزش‌ها در مذهب کمونیسم؛
استرالیا	اهمیت مسیحیت در تاریخ استرالیا و نهادهای مدرن و فرهنگی آن؛ توجه به ادیان دیگر در کنار دین مسیح؛ سکوی تدریس اعتقادات دینی، معنوی و اخلاقی به شیوه‌ای متعادل، آگاهانه و منصفانه؛
فیلیپین	محوریت دین مسیح در تعیین ارزش‌ها؛ ترویج آموزش ارزشی در تمام سطوح نظام آموزشی برای رشد انسان، متعهد به ساختن «جامعه عادلانه و انسانی» و یک ملت مستقل و دموکراتیک.

جدول ۵: مقایسه اهداف آموزش ارزش‌ها در کشورهای منتخب

کشور	اهداف
ایران	کمال نهایی دستیابی به ذات پاک خداوند، آشنایی با صفات خداوند مانند مهربانی، بخشندگی، دانایی... آشنایی با اصول و فروع دین.
انگلیس	تشویق احترام به دموکراسی و حمایت از مشارکت در فرآیندهای دموکراتیک، احترام به نظام حقوق مدنی و جزایی، تشخیص درست از نادرست، توسعه خودشناسی، عزت نفس و اعتماد به نفس خود / مسئولیت‌پذیری / ابتکار عمل، درک هموعان / تساهل و هماهنگی بیشتر بین سنت‌های فرهنگی مختلف / قدردانی و احترام به فرهنگ‌های خود و سایر فرهنگ‌ها
آمریکا	رشد منش، شویق افراد به انجام کارهای خیر مانند مسئولیت‌پذیری، صداقت.
چین	رفع نیازهای فردی، رفع نیازهای اجتماعی، شناخت تنوع و غنای فرهنگ، احترام به فرهنگ‌ها و آداب و رسوم مختلف برقراری ارتباط دوستانه با مردم سایر ملل و کشورها با نگرش برابر.
استرالیا	غنی‌سازی رشد جامع دانش‌آموزان و پاسخ‌سودمند و مثبت به چالش‌های معاصر درک ارزش‌ها و بروز آنها در رفتار شهروند خوب بودن برای جامعه، توسعه مهارت‌های اجتماعی، فرهنگی، عبادی و معنوی بچه‌ها و انعطاف‌پذیری در آنها، تقویت عزت‌نفس، خوش‌بینی، تعهد دانش‌آموزان در قبال موفقیت‌های فردی

ایمان پایدار به خداوند و عمل به دستورات او و انعکاس آن در رفتار خود شکوفایی، شکل‌گیری شخصیت احساس مسئولیت نسبت به جامعه و هم‌وعان خود، تولیدگرایی و کمک به توسعه و امنیت اقتصادی ملی‌گرایی و تعهد به کشور، تلاش برای پیشرفت کشور و جامعه جهانی، کمک به صلح جهانی	فیلیپین
--	---------

جدول ۶: مقایسه محتوا آموزش ارزش‌ها در کشورهای منتخب

کشور	محتوا
ایران	آموزش ارزش‌های دینی به‌طور خاص در درس هدیه‌های آسمان و ارزش‌های فردی و اجتماعی در درس تفکر و مهارت‌های زندگی
انگلیس	دین مسیح اساس برنامه‌های درسی، آموزش عبادت جمعی و گروهی
آمریکا	محتوا به‌صورت ضمنی در کلیه فعالیت‌های پرورشی و تربیتی
چین	داستان‌های قوانین اخلاقی ساده، داستان تعارض احساسات و علائق سطح فردی، گروهی، ملی، هنر و صنایع‌دستی، موسیقی، دوره‌های مختلف رشد شخصی، هنرها و فعالیت‌های نمایشی
استرالیا	گنجاندن ارزش‌ها در برنامه‌های تدریس در بخش‌های کلیدی، آموزش ارزش‌ها در قالب دروس مختلف، محتوا بیشتر شامل مفاهیم آموزش شهروندی، تاریخ، علوم اجتماعی
فیلیپین	گنجاندن ارزش‌ها در فعالیت‌های شخصیتی، دروس ریاضیات، علوم و بهداشت، هنر، تربیت بدنی، موسیقی، تاریخ و جغرافیا

جدول ۷: مقایسه روش تدریس آموزش ارزش‌ها در کشورهای منتخب

کشور	روش تدریس
ایران	فرایندمحوری، دانش‌آموزمحوری، تأکید بر تفکر و رد رویکرد ذهن‌گرا، پرسش و پاسخ، نمایش، داستان‌گویی، گردش علمی، الگویی، تمثیلی، سخنرانی، روش تلفیقی
انگلیس	علاقه‌مندگی به تدریس در کلاس‌های آموزش‌های مذهبی، اجرای مراسم عبادی به‌صورت گروهی، تشویق و مشارکت دانش‌آموزان در مراسم‌های دینی و عبادی، روش پروژه، استفاده از تصاویر، آموزش ارزش‌ها در دل دروس دیگر
آمریکا	به‌جای استفاده از روش سنتی استفاده از روش‌های مدرن آموزشی تشویق دانش‌آموزان به تفکر، راهنمایی دانش‌آموزان به بحث و گفتگو درباره مسائل بحث‌انگیز و جدال‌آمیز، کمک به دانش‌آموزان برای یادگیری قضاوت اخلاقی، استفاده از روش سؤال کردن از معلم و تردید کردن در معلم
چین	فیلم، بازی، نمایش، نقاشی، گفتگو، جلسات گروهی
استرالیا	روش آموزش شخصیت و روش رشد شناختی، آموزش تهیه روزنامه دیواری و مجلات با موضوعات آموزش ارزش‌ها برنامه‌های هنری، تئاتر و نمایش، نمایشگاه نقاشی، قصه‌گویی
فیلیپین	استراتژی مستقیم و غیرمستقیم در توسعه ارزش‌ها

جدول ۸: مقایسه روش ارزشیابی آموزش ارزش‌ها در کشورهای منتخب

کشور	روش ارزشیابی
ایران	مستمر، از طریق مشاهده عملکرد دانش‌آموزان مشارکت در گفت‌وگوها و گروه‌های کوچک، بحث‌های کلاسی، تکمیل برگه‌های خودارزیابی، آزمون کتبی
انگلیس	ارزشیابی به‌صورت غیرمستقیم و ضمنی
آمریکا	ارزشیابی به‌صورت ضمنی و پنهان
چین	مسابقه ترکیب ارزش‌ها در عمل، مشاهده طبیعی، خودارزیابی
استرالیا	فعالیت‌های پروژه از طریق چاپ پوستر یا مجله، نظرخواهی از والدین، مشاهده، ارتباط کلامی و کارنامه توصیفی خودارزیابی: دانش‌آموزان در مورد رفتار خود با استفاده از چک لیست‌ها و مقیاس نگرش گزارش می‌دهند.
فیلیپین	از طریق ارزیابی مستقل فرد از رفتار دانش‌آموزان در گزارش‌های حادثه‌ای و غیرمعمول است.

۳-۲-۲. وجوه اشتراک آموزش ارزش‌ها در کشورهای منتخب

وجه اشتراک کشورهای مورد مطالعه در رویکرد آموزش ارزش‌ها ارتباط آن با ادیان و مذاهب آنان است. در ایران که دستیابی به کمال یا قرب الهی هدف غایی است دین اسلام تعیین‌کننده ارزش‌ها است و آموزش ارزش‌ها با محور قرار دادن خداوند در تمامی ارتباطات (ارتباط انسان با خدا، با خود، با خلق، طبیعت) مورد توجه است و همه مسائل انسان تحت تأثیر ارزش‌های مرتبط با این چهار ارتباط است و آموزش ارزش‌ها بدون تکیه بر شناخت خداوند و ایمان او بی‌نتیجه است. در ایران آموزش ارزش‌ها یکی از مهمترین دغدغه‌های نظام آموزش و پرورش است و هدف اصلی آن، پرورش انسان کامل است که متصف به صفات و ارزش‌های اسلامی باشد و ارزش‌های عبادی،

اعتقادی، دینی و اجتماعی و اقتصادی در منطق نظام آموزش و پرورش توجّه بیشتری شده است. در سایر کشورها دین مسیح تعیین‌کننده ارزش‌ها است. در کشور آمریکا و انگلیس لیبرال‌ها اعتقادی به دخالت نظام آموزشی در آموزش ارزش‌ها ندارند در نتیجه به تحقق سکولاریسم و ارزش‌هایی چون آزادی افراد، خودشکوفایی فردی تأکید دارند و آموزش ارزش‌ها، قدرت استدلال و تفکر دانش‌آموزان را هدف قرار می‌دهد. در چین آموزش ارزش‌ها برگرفته از آیین کنفوسیوس و کمونیست است، ارزش‌ها نسبی بوده و به فرهنگ و اقوام وابسته است. در انگلیس، گزارش وزارت آموزش بریتانیا در مورد آموزش ارزش‌ها، پرورش ویژگی‌هایی مانند انعطاف‌پذیری شخصیت، صداقت، سخت‌کوشی، خودکنترلی، کار تیمی، رهبری را ذکر می‌کند، این ویژگی‌ها برای ایجاد کمک مثبت به جامعه بریتانیا و آینده تحصیلی دانش‌آموزان و اشتغال آنها مهم هستند. در این کشور دانش‌آموزان در درس شهروندی با حقوق و مسئولیت‌های خود آشنا می‌شوند و ارزش‌هایی مانند دموکراسی، برابری و تحمل را درک می‌کنند. دانش‌آموزان همچنین در کتاب تاریخ با مطالعه انقلاب فرانسه، مفاهیمی مانند برابری، آزادی و حقوق بشر را درک می‌کنند و سپس با بحث و گفت‌وگو درباره این مفاهیم به تحلیل رویکردهای تاریخی می‌پردازند. مدارس انگلیس اغلب دانش‌آموزان را تشویق می‌کنند تا در فعالیت‌های داوطلبانه مشارکت کنند به عنوان مثال در مدرسه گروهی از دانش‌آموزان مسئولیت طراحی و اجرای کمپین جمع‌آوری کمک برای یک سازمان خیریه را برعهده می‌گیرند، در این پروژه دانش‌آموزان مهارت‌های همکاری، ارتباط مؤثر و حل مسئله را تمرین می‌کنند و در عین حال حس مسئولیت اجتماعی را در خود تقویت می‌نمایند. وزارت آموزش استرالیا ارزش‌های آموزش داده‌شده را در ۹ زمینه اصلی مانند مراقبت و شفقت، انجام بهترین کار، انصاف، آزادی، صداقت، درستکاری و غیره دسته‌بندی کرده است. همچنین برنامه‌های مختلفی را برای بررسی بهترین شیوه‌ها در مدارس اجرا کرده است. استرالیا به عنوان کشوری با تنوع زیستی بالا، اهمیت زیادی به آموزش محیط‌زیست می‌دهد. دانش‌آموزان استرالیایی از سنین پایین با مفاهیمی مانند حفاظت از محیط‌زیست، پایداری و مسئولیت‌پذیری آشنا می‌شوند. همچنین در مدارس استرالیا از فعالیت‌های عملی مانند باغبانی، بازیافت و پروژه‌های علمی برای آموزش ارزش‌های محیط‌زیستی استفاده می‌کنند. سیستم آموزشی انگلیس بر ۴ ارزش در رابطه با خود، دیگران، اجتماع و محیط تأکید می‌کند: پرورش شخصیت خود و شناسایی نقاط قوت و ضعف و گسترش قوت‌ها، درک احترام به دیگران، انجام مسئولیت‌ها به عنوان شهروند و حفظ تعادل و تنوع در طبیعت. بسته به نوع مدارس، دانش‌آموزان از طریق پروژه‌های مدرسه، مراسم صبحگاهی، از طریق برنامه‌های اطلاع‌رسانی مدرسه به یادگیری ارزش‌ها ترغیب و تشویق می‌شوند.

فیلیپین سیستم پیچیده‌ای از آموزش ارزش‌ها دارد که هدف آن آموزش به تمام افراد است تا ارزش‌ها در ذهن، قلب و جسم یکی شود. شأن و کرامت انسانی، حقیقت و درستی، عشق و عزّت نفس، مسئولیت اجتماعی، بهره‌وری اقتصادی، میهن‌پرستی ارزش‌های مهم و کلیدی در این کشور هستند. یکی از ابزارهای آنها استفاده از کتاب‌های درسی ارزش‌گذاری شده توسط دولت در پایه‌های ابتدایی است که شامل مقوله‌هایی مانند «نگاه کردن به خود»، «همراه با دیگران»، «لمس کردن طبیعت» و «همراه با همه» است که دانش‌آموزان پاسخ‌ها را در مورد مسائل عاطفی و ارزشی در یک دفترچه ثبت می‌کنند. باین حال، درجه‌ای که در آن همه دستورالعمل‌های وزارت آموزش فیلیپین اجرا شود از مدرسه‌ای به مدرسه دیگر و از معلّمی به معلّم دیگر متفاوت است. در فیلیپین، خانواده نقش بسیار مهمی در آموزش ارزش‌ها دارد، مدارس اغلب با همکاری خانواده‌ها، برنامه‌هایی را برای تقویت پیوندهای خانوادگی و آموزش ارزش‌هایی مانند احترام به بزرگترها، همدلی و مهمان‌نوازی برگزار می‌کنند. همچنین در مدارس این کشور کلاس‌های دینی برگزار می‌شود و در این کلاس‌ها معلمان از داستان‌های مذهبی برای آموزش ارزش‌ها استفاده می‌کنند.

در آمریکا، ارزش‌های جهانی انسانی با دخالت دولت ترکیب می‌شود مثلاً در حوزه فرانسیسکو دانش‌آموزان از تشویق تخیل، آزادی، روابط، هویت و همچنین مشارکت و خدمت در جامعه و سیستم آموزشی می‌نویسد. ایالات متحده توسعه منش و شخصیت را در مدارس از طریق برنامه‌های خود، مشارکت در برنامه آموزش شخصیت که برخاسته از قانون هیچ کودکی از آموزش به دور نماند در سال ۲۰۰۱ ارتقاء داده است. دانش‌آموزان آمریکایی اغلب در فعالیت‌های مدنی و سیاسی مشارکت می‌کنند تا مهارت‌های شهروندی خود را تقویت کنند و مدارس فعالیت‌های فوق برنامه متنوعی مانند باشگاه‌ها، گروه‌های ورزشی و سازمان‌های دانش‌آموزی را ارائه می‌دهند که به دانش‌آموزان فرصت می‌دهند تا مهارت‌های رهبری، همکاری و مسئولیت‌پذیری خود را توسعه دهند.

۳-۲-۳. وجوه افتراق آموزش ارزش‌ها در کشورهای منتخب

به‌طور کلی می‌توان تفاوت کشورهای منتخب در آموزش ارزش‌ها را در ۶ بعد اصلی بیان نمود:

بعد اول: ارتباط انسان با عالم طبیعت است. کشورهای شرقی مانند چین هماهنگی (هماهنگی بزرگ بین انسان و طبیعت) را هدف نهایی نوع بشر می‌دانند مفاهیمی مانند بین (فضیلت) و یانگ (رذیلت) در برنامه‌های درسی این کشور گنجانده شده است. در مدارس چینی اغلب برنامه‌هایی برای کاشت گیاهان و مراقبت از حیوانات در مدرسه دارند تا دانش‌آموزان ارتباط عملی با طبیعت برقرار کنند. همچنین سفرهای آموزشی به مناطق طبیعی و پارک‌های ملی برای آشنایی دانش‌آموزان با تنوع زیستی و اهمیت حفاظت از محیط‌زیست برنامه‌ریزی می‌شود. درحالی‌که در گذشته کشورهای غربی مانند آمریکا برای تسلط و قدرت بر طبیعت ارزش قائل بودند امروزه بر حفظ طبیعت و اهمیت همزیستی مسالمت‌آمیز انسان و طبیعت تأکید می‌کنند. در آمریکا در درس زمین‌شناسی دانش‌آموزان کمک می‌کند تا فرایندهای طبیعی زمین را درک کنند و پی به اهمیت محیط‌زیست ببرند. بسیاری از مدارس آمریکایی دارای باغچه‌های آموزشی هستند که دانش‌آموزان در آن به کاشت گیاهان و مراقبت از آنها می‌پردازند. در انگلیس نیز دانش‌آموزان در پروژه‌های عملی مانند ساخت باغ‌های بارانی، بازیافت زباله و کاهش مصرف انرژی شرکت می‌کنند. در ایران، انسان همواره با دیدگاه توحیدی به طبیعت نگاه می‌کند و خداوند را در طبیعت مشاهده می‌کند. از نظمی که در طبیعت است، به قدرت و حکمت و هدفمندی ناظم و آفریدگار پی می‌برد. آیات بسیاری در قرآن کریم به این امر مهم پرداخته است. از نظر قرآن تمام طبیعت تسبیح‌گوی خداوند هستند. هر بهره‌برداری که انسان از طبیعت می‌کند، باید بداند خداوند این برکات را در دل طبیعت قرار داده است و انسان صرفاً مقدمات کار را فراهم می‌کند. جشنواره‌هایی مانند یلدا و نوروز که ریشه در طبیعت دارند در مدارس جشن گرفته می‌شوند تا ارتباط دانش‌آموزان با طبیعت تقویت شود و دانش‌آموزان در پروژه‌های مختلفی مانند پاکسازی محیط‌زیست، کاشت درخت در روز درختکاری، حفاظت از حیوانات شرکت می‌کنند.

بعد دوم: در نظام ارزشی، رابطه فرد با مردم است. درحالی‌که فرهنگ غربی مانند کشور آمریکا با فردگرایی مشخص می‌شود و ارزش‌هایی مانند استقلال، آزادی فردی و موفقیت فردی بسیار برجسته هستند کشورهای شرقی بر جمع‌گرایی و منافع جمعی تأکید می‌کنند. در فرهنگ جمع‌گرایانه مانند چینی‌ها، فرد کمتر از منافع جمعی ادراک شده ارزش دارد و به دلیل تاریخ طولانی و فرهنگ کنفوسیوسی، بر ارزش‌های جمع‌گرایی، احترام به بزرگترها، هماهنگی اجتماعی و همکاری گروهی تأکید می‌شود. ایران با رویکرد اسلام به‌عنوان مکتب جامعی که مدعی هدایت همه‌جانبه‌ی انسان است و مهمترین هدفش را سعادت و کمال انسان قرار داده است، در مورد منافع فردی و مصالح اجتماعی دیدگاه متفاوتی دارد. در ایران بر طبق مبانی اسلامی هم فرد و هم جامعه مهم است و به عبارت دیگر در اسلام برای هر یک از افراد احکام و دستورهای وجود دارد که دال بر استقلال و حفظ شأن و منزلت خود است و همچنین احکام و دستورهایی وجود دارد که به گروه‌ها و تشکلات اجتماعی مثل خانواده، بستگان و اجتماع مسلمین تعلق دارد.

بعد سوم: در آموزش ارزش‌ها اهمیت درک انجام فعالیت‌های مختلف توسط انسان است. این بُعد نشان‌دهنده اولویت فعالیت‌ها است. فرهنگ کشورهای شرقی مانند چین بر بودن و انجام دادن تأکید دارد و بر سنت، شهود و کل‌نگری استوار است و به ادغام و هماهنگی در تفکر و عمل توجه دارد و تمایل دارد مسائل را به‌صورت کلی ببیند درحالی‌که فرهنگ غربی اولویت را به تفکر و سپس انجام دادن می‌دهد و به تحلیل و منطق اهمیت می‌دهد و تمایل دارد مسائل را به‌صورت جزئی و خطی بررسی کند و به فردگرایی و تفکر انتقادی توجه دارد. در ایران نیز بر طبق مبانی اسلامی هرچند عمل لازمه سعادت است و ایمان بدون عمل ممکن نیست اما از آنجایی که ریشه عمل سعادت‌گر، اندیشه‌ورزی و تفکر و به‌کارگیری صحیح عقل است، اسلام تفکر و به‌کارگیری عقل را از عمل مهمتر شمرده است.

چهارمین بعد: اساس معیار ارزشی است. فرهنگ شرقی تمایل دارد از همدردی و خودکنترلی به‌عنوان معیار ارزش‌ها استفاده کند و بر روابط اجتماعی، هماهنگی و تعادل تأکید می‌کند و ارزش‌هایی مانند همدلی، همکاری و خودکنترلی را ترویج می‌دهد و به دنبال حفظ هماهنگی اجتماعی و پرهیز از تعارض است. در مدارس چینی دانش‌آموزان در یک پروژه گروهی شرکت می‌کنند که باید برای کمک به یک سازمان خیریه محلی برنامه‌ریزی کنند. در این پروژه آنها باید همدلی خود را با افراد نیازمند نشان دهند و همچنین از خودکنترلی برای سازمان‌دهی کارگروهی و رسیدن به اهداف خود استفاده می‌کنند. درحالی‌که فرهنگ غربی تمایل دارد از استدلال به‌عنوان ابزاری برای

ارزشمندی امور استفاده کند و به سطوح مختلف قضاوت توجّه دارد: خوب، درست و یا ید؛ بنابراین، معیار ارزش‌ها در غرب به سمت انصاف و وظیفه‌گرایی دارد. در ایران قرب‌الی‌الله، رسیدن به سعادت و دیگری جلب خشنودی خداوند به‌عنوان عالی‌ترین معیار ارزشمندی امور در چارچوب دین مورد توجّه است. از آنجاکه انسان، آزاد و انتخاب‌گر است، عمل او در صورتی نام ارزش به خود می‌گیرد که با کمال آگاهی و آزادی از او سر زند و نه از روی اجبار باشد در این صورت فرد صرفاً وظیفه را انجام داده ولی عمل او ارزشمند نخواهد بود.

بعد پنجم: در یک نظام ارزشی اولویت در طول زمان است و دغدغه‌ها و انرژی اصلی ما را در چارچوب طبیعت - زمان هدایت می‌کند و فرهنگ سنتی چین بر حالت فعلی در فرآیند تصمیم‌گیری تأکید دارد. فرهنگ غربی آمریکا و انگلیس تمایل به آینده‌محوری دارد. در ایران، ارتباط معنایی و پیوسته‌ای بین زمان (گذشته، حال و آینده) وجود دارد و انسان موجودی است اندیشمند و بااراده و انتخاب‌گر که با انتخاب دیروز او، حال آفریده می‌شود و انتخاب حال، آینده او را می‌سازد.

بعد ششم: ارزش‌ها به مقصد ایده‌آل انسان‌ها مربوط می‌شود در فرهنگ شرقی مانند چین جامعه هماهنگ بسیار مهمتر از حقوق یا رشد یک فرد در جامعه تلقی می‌شود که این ایده ریشه در فلسفه سنتی چین به‌ویژه کنفوسیوس دارد و کتاب‌های درسی این ایدئولوژی را منعکس می‌کنند بسیاری از داستان‌های کنفوسیوسی که در کتاب‌های درسی چین آمده است بر اهمیت روابط اجتماعی، احترام به بزرگترها و حفظ هماهنگی در جامعه تأکید می‌کنند یکی از این داستان‌ها که به هم‌زیستی مسالمت‌آمیز اقوام مختلف اشاره دارد و مفهوم جامعه هماهنگ را به تصویر می‌کشد داستان مردم فوجیان است که مسلمانان منطقه هوی به‌مدّت بیش از هزار سال در کنار گروه‌های قومی دیگر زندگی کرده و نمونه‌ای از هم‌زیستی هماهنگ را ارائه داده‌اند. فرهنگ غربی با رویکردی فعال و فردگرایانه به دنبال پتانسیل انسانی کاملاً توسعه‌یافته است. در بسیاری از کتاب‌های درسی تاریخ و علوم اجتماعی بر اهمیت خودکفایی و نوآوری تأکید می‌شود در این کتاب‌ها داستان‌هایی از کارآفرینان موفق مانند هنری فورد روایت می‌شود که با تلاش فردی و خلاقیت به موفقیت بزرگ دست یافته است. در ایران انسان ایده‌آل، انسانی کمال‌گرا و پویا است که خواهان رشد و تعالی و پیشرفت در جهت کسب کمالات روحی و معنوی بالاتر به‌منظور رسیدن به سعادت حقیقی که همانا «لقاءالله» است.

۳-۳. مرحله سوم: تحلیل انتقادی

نتایج نشان داد که آموزش ارزش‌ها در هر کشوری متفاوت است و این امر می‌تواند متأثر از عوامل اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشورها باشد. این عوامل، به‌عنوان فیلترهایی عمل می‌کنند که ارزش‌های منتقل‌شده از طریق نظام آموزشی را شکل می‌دهند:

۱. **زمینه‌های تاریخی:** رویدادهای تاریخی مهم، انقلاب‌ها، جنگ‌ها و دوره‌های مختلف تمدنی، ارزش‌های غالب در یک جامعه را شکل می‌دهند، به‌عنوان مثال، انقلاب اسلامی ایران، تأثیر عمیقی بر ارزش‌های آموزش داده‌شده در این کشور داشته است.

۲. **سیستم سیاسی:** نوع حکومت، ایدئولوژی حاکم و ساختار سیاسی یک کشور، ارزش‌های مورد تأکید در نظام آموزشی را تعیین می‌کنند در کشورهای دموکراتیک، ارزش‌هایی مانند آزادی، برابری و مشارکت مدنی برجسته‌تر هستند، درحالی‌که در کشورهای اقتدارگرا، ارزش‌هایی مانند اطاعت، وفاداری و ملی‌گرایی بیشتر مورد تأکید قرار می‌گیرند.

۳. **فرهنگ و دین:** فرهنگ و دین، به‌عنوان پایه‌های اصلی هویت یک جامعه، ارزش‌های اخلاقی، اجتماعی و معنوی را شکل می‌دهند. دین اسلام در ایران، مسیحیت در فیلیپین و انگلیس، کنفوسیوس در چین و ارزش‌های چند فرهنگی در استرالیا و آمریکا، نمونه‌هایی از تأثیر دین و فرهنگ بر آموزش ارزش‌ها هستند.

۴. **ساختار اجتماعی:** ساختار اجتماعی یک کشور، ازجمله طبقه‌بندی اجتماعی، نابرابری‌ها و روابط قدرت، بر ارزش‌های آموزش داده‌شده تأثیر می‌گذارد به‌عنوان مثال، در جوامع طبقاتی، ارزش‌هایی مانند احترام به سلسله‌مراتب اجتماعی بیشتر مورد تأکید قرار می‌گیرد.

۵. **جهانی شدن:** جهانی شدن و تبادل فرهنگی، باعث ورود ارزش‌های جدید و تغییر در ارزش‌های سنتی شده است. این امر به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه مانند چین و فیلیپین قابل مشاهده است. در ایران با توجّه به تاریخ طولانی تمدن، دین اسلام و انقلاب اسلامی، ارزش‌هایی مانند ایمان، تقوا، عدالت، خانواده، وطن‌دوستی و مقاومت در برابر ظلم در نظام آموزشی ایران برجسته هستند. در استرالیا با

توجه به تاریخ مهاجرت و تنوع فرهنگی، ارزش‌هایی مانند چند فرهنگی، برابری، آزادی، تحمل و احترام به حقوق بشر در نظام آموزشی استرالیا مورد تأکید قرار می‌گیرند. در انگلیس با توجه به تاریخ طولانی دموکراسی و امپریالیسم، ارزش‌هایی مانند آزادی، برابری، قانون‌مداری و احترام به سنت‌ها در نظام آموزشی انگلیس برجسته هستند. در آمریکا با توجه به تاریخ انقلاب و تأکید بر فردگرایی، ارزش‌هایی مانند آزادی فردی، فرصت‌های برابر، پیشرفت و موفقیت فردی در نظام آموزشی آمریکا مورد تأکید قرار می‌گیرند. در چین با توجه به تاریخ طولانی تمدن و ایدئولوژی کمونیستی، ارزش‌هایی مانند جمع‌گرایی، کار گروهی، وفاداری به حزب و کشور و توسعه اقتصادی در نظام آموزشی چین برجسته هستند. در فیلیپین با توجه به تاریخ استعمار و تأثیر دین کاتولیک، ارزش‌هایی مانند خانواده، ایمان، مهمان‌نوازی و کمک به دیگران در نظام آموزشی فیلیپین مورد تأکید قرار می‌گیرند.

مقایسه تطبیقی آموزش ارزش‌ها در کشورهای ایران، فیلیپین، استرالیا، چین، انگلیس و آمریکا نشان می‌دهد که ابتدا کشور چین و سپس کشور استرالیا در برنامه درسی آموزش ارزش‌ها وضعیت مطلوبی دارند و عملکرد بهتری در این زمینه دارند. کشور چین به‌طور سیستماتیک و جامع به آموزش ارزش‌ها پرداخته است و آن را در تمام سطوح آموزشی گنجانده است. این کشور بر تقویت هویت ملی و انسجام اجتماعی تأکید دارد که به ایجاد یک جامعه پایدار کمک می‌کند (مارتینز، ۲۰۲۴^۱). برنامه‌های آموزشی چین به پرورش مهارت‌های اجتماعی و اخلاقی دانش‌آموزان توجه ویژه‌ای دارد که این رویکرد به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا درک عمیق‌تری از ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی پیدا کنند (رحمات‌واتی^۲ و همکاران، ۲۰۲۴). دولت چین به آموزش ارزش‌ها به‌عنوان ابزاری برای حفظ ثبات اجتماعی و فرهنگی نگاه می‌کند و منابع قابل توجهی را برای این هدف تخصیص می‌دهد (وانگ، ۲۰۲۴). به‌طور کلی چین با رویکردی جامع و حمایت قوی از سوی دولت توانسته است از وضعیت مطلوبی در آموزش ارزش‌ها برخوردار شود. کشور استرالیا نیز دارای برنامه‌های آموزشی مشخص و منسجمی است که به آموزش ارزش‌ها به‌عنوان بخش ویژه‌ای توجه دارد. برنامه‌های آموزشی مانند برنامه آموزش ارزش‌ها به‌طور خاص برای تقویت مهارت‌های اجتماعی و اخلاقی طراحی شده‌اند و تأثیر مثبتی بر اهداف آموزشی و اجتماعی دانش‌آموزان داشته‌اند (لووات، ۲۰۱۷). در این کشور به کیفیت معلمان و آموزش‌های حرفه‌ای آنها توجه ویژه‌ای شده است که این امر به درونی کردن و نهادینه‌سازی ارزش‌ها در دانش‌آموزان کمک بسیاری کرده است (کیلاگ، ۲۰۲۳^۳)؛ بنابراین استرالیا با رویکردی منسجم و حمایت قوی از برنامه‌های آموزشی در حوزه برنامه درسی آموزش ارزش‌ها موفق‌تر از سایر کشورها از جمله فیلیپین عمل کرده است. اگرچه در کشور فیلیپین اقدامات زیادی در زمینه آموزش ارزش‌ها صورت گرفته است و برنامه ویژه‌ای برای آموزش ارزش‌ها طراحی گردیده است لکن در عمل این برنامه با چالش‌هایی مواجه شده است از جمله معلمان در اجرای این برنامه با مشکلاتی روبرو هستند که این امر بر کیفیت آموزش ارزش‌ها اثر منفی می‌گذارد، این مشکلات شامل کمبود منابع، عدم تخصص کافی و عدم حمایت کافی از سوی نهادهای آموزشی عنوان شده است (میستا^۴ و همکاران، ۲۰۲۴).

در کشور آمریکا با همه تلاش‌های صورت گرفته در این کشور و مدارس که ارزش‌ها را در دانش‌آموزان ترویج می‌کنند یک رویکرد سیستماتیک در این زمینه دیده نمی‌شود و آموزش ارزش‌ها در مدارس به‌صورت یکپارچه انجام نمی‌شود برخی از دلایل این امر عبارتند از عدم هماهنگی در برنامه‌های درسی مختلف و تأکید بر ارزش‌های فردی؛ رویکردهای شخصی‌سازی شده مانند توضیح ارزش‌ها به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد تا ارزش‌های خود را انتخاب کنند اما این رویکرد در عمل به عدم انسجام در آموزش ارزش‌ها منجر شده است (الیوت، ۲۰۰۴^۵) تأثیرات فرهنگی و اجتماعی: تنوع فرهنگی و اجتماعی در آمریکا باعث شده است که ارزش‌های مختلفی در مدارس تدریس شود اما این تنوع به عدم هماهنگی در آموزش ارزش‌ها منجر شده است (یانگ، ۲۰۱۰^۶).

در ایران اگرچه به نظر می‌رسد اسناد بالادستی مانند سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و سند برنامه درسی ملی به‌خوبی تدوین شده باشند اما در عمل چالش‌هایی مانند عدم تطابق بین اهداف و واقعیت‌های آموزشی وجود دارد به‌عنوان مثال، عدم عدالت آموزشی و نابرابری‌های

1. Martins
2. Rahmawati
3. Kilag
4. Mista
5. Elliott
6. Yang

موجود در سیستم آموزش ایران مانع از تحقق اهداف این سند می‌شوند (معصومی، ۱۴۰۱). درحالی‌که در ایران به جنبه‌های مذهبی ارزش‌ها توجه می‌شود این موضوع ممکن است باعث محدودیت آزادی‌های فردی و خلاقیت و محدودیت در تنوع و گنجاندن ارزش‌های جهانی در برنامه درسی شود (بخشی و رهنما، ۱۳۹۵).

۴. نتیجه‌گیری

مطالعه تطبیقی آموزش ارزش‌ها در کشورهای منتخب نشان داد که آموزش ارزش‌ها یک فرایند پیچیده و چندوجهی است که در هر کشوری تحت تأثیر عوامل فرهنگی، اجتماعی تاریخی و سیاسی آن شکل می‌گیرد و هر کشوری با توجه به شرایط خاص خود، رویکردهای متفاوتی را در این زمینه اتخاذ می‌کند. این تفاوت‌ها نشان می‌دهند که آموزش ارزش‌ها یک فرایند پویا و در حال تغییر است و با توجه به تحولات اجتماعی و سیاسی، ارزش‌های مورد تأکید نیز تغییر می‌کنند. در این مقاله تلاش گردید تا شباهت‌ها و تفاوت‌های آموزش ارزش‌ها در سیستم آموزشی کشورهای ایران، استرالیا، آمریکا، انگلیس، فیلیپین و چین تشریح شود. نتایج نشان داد یک رویکرد واحد و الگوی روشن و خاصی در آموزش ارزش‌ها وجود ندارد چراکه هر کشور متناسب با نظام دینی و معنوی، باورها و عقاید خود به آموزش ارزش‌ها می‌پردازد. در ایران منبع اصلی ارزش‌ها، اسلام و آموزش ارزش‌ها عمدتاً بر پایه آموزه‌های اسلامی و ارزش‌های ملی استوار است مفاهیمی مانند ایمان، تقوا، عدالت، آزادی، برابری و وطن‌دوستی از جمله مهمترین ارزش‌ها هستند. مدارس علاوه بر آموزش ارزش‌ها به پرورش دانش‌آموزان نیز می‌پردازند و ارزشیابی عمدتاً براساس مفاهیم اسلامی صورت می‌گیرد و از روش‌هایی مانند آزمون‌های کتبی، پرسشنامه‌ها و مشاهده مستقیم استفاده می‌شود. در کشور انگلیس رویکرد آموزش ارزش‌ها دموکراسی، لیبرالیسم و فردگرایی است و آموزش ارزش‌ها بر پایه لیبرال و فردگرایی استوار است و مفاهیمی مانند آزادی بیان، تحمل، برابری، حقوق بشر و حاکمیت قانون مهمترین ارزش‌ها هستند. توجه به تنوع فرهنگی در انگلیس، آموزش ارزش‌های چند فرهنگی و احترام به تفاوت‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است و یکی از چالش‌های پیش‌روی آموزش ارزش‌ها در این کشور حفظ هویت ملی در عین گشودگی به فرهنگ‌های دیگر است، در کنار آموزش ضمنی ارزش‌ها از طریق برنامه‌های درسی به آموزش مستقیم مفاهیمی مانند احترام، تحمل، بردباری و عدالت نیز پرداخته می‌شود و فعالیت‌های گروهی و بحث‌های باز برای ترویج تفکر انتقادی و گفت‌وگو در مورد مسائل اخلاقی و الگوسازی و استفاده از شخصیت‌های تاریخی، ادبی و هنری جهت آموزش ارزش‌ها استفاده می‌شود. ارزشیابی براساس چارچوب‌های ملی و استانداردهای آموزشی و از روش‌هایی مانند مشاهده کلاس، مصاحبه و پرسشنامه‌های استاندارد استفاده می‌شود. در کشور فیلیپین رویکرد آموزش ارزش‌ها مذهب، فرهنگ شرقی و خانواده است و ارزش‌های مذهبی به‌ویژه مسیحیت تأثیر قابل توجهی بر آموزش ارزش‌ها دارند و با وجود استعمار غرب، بسیاری از ارزش‌های شرقی همچنان در فرهنگ فیلیپین ریشه دارند و مفاهیمی مانند احترام به بزرگترها، همبستگی اجتماعی و اهمیت خانواده از جمله این ارزش‌ها هستند و یکی از چالش‌های پیش‌روی آموزش ارزش‌ها در فیلیپین، حفظ هویت ملی در عین تأثیرپذیری از فرهنگ غرب است. با استفاده از فعالیت‌های اجتماعی مانند کار داوطلبانه برای ترویج ارزش‌های همدلی و کمک به دیگران، استفاده از داستان‌ها، ضرب‌المثل‌ها و آداب و رسوم سنتی ارزش‌ها آموزش داده می‌شوند. در فیلیپین ارزشیابی آموزش ارزش‌ها معمولاً براساس چارچوب‌های ملی و استانداردهای آموزشی صورت می‌گیرد و روش‌های پرسشنامه‌ها و نظرسنجی‌ها، مشاهده مستقیم، مصاحبه و آزمون‌های عملکردی مانند حل مسئله، انجام پروژه‌های اجتماعی استفاده می‌شود. در کشور استرالیا رویکرد آموزش ارزش‌ها لیبرالیسم و چندفرهنگی است و مفاهیمی مانند آزادی، برابری، عدالت، تحمل و احترام به تفاوت‌ها از جمله ارزش‌های اصلی هستند. فعالیت‌های عملی مانند پروژه‌های گروهی و کارهای داوطلبانه و حل مسئله جهت آموزش ارزش‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد و ارزشیابی براساس اصول چندفرهنگی و برابری صورت می‌گیرد و از روش‌های پرسشنامه، مصاحبه و تحلیل پروژه‌های دانش‌آموزی استفاده می‌شود. در آمریکا رویکرد آموزش ارزش‌ها لیبرالیسم و فردگرایی است و مفاهیمی مانند آزادی، فردگرایی، موفقیت و دموکراسی ارزش‌های اصلی هستند. فعالیت‌های فوق برنامه مانند باشگاه‌ها، سازمان‌های دانش‌آموزی، الگوسازی، شخصیت‌های تاریخی ورزشی و هنری برای ترویج ارزش‌ها استفاده می‌شود. ارزشیابی براساس استانداردهای ایالتی و فدرال و از روش‌های آزمون‌های استاندارد شده، پرسشنامه‌ها و مشاهده کلاس درس استفاده می‌شود. در چین رویکرد

آموزش ارزش‌ها کنفوسیوسیم، کمونیسم و ملی‌گرایی است و مفاهیمی مانند هماهنگی اجتماعی، وفاداری به حزب / سخت‌کوشی و موفقیت ارزش‌های اصلی هستند. فعالیت‌های جمعی مانند کار گروهی و خدمت به جامعه، الگوسازی، شخصیت‌ها و رهبران حزب کمونیست و شخصیت‌های تاریخی در آموزش ارزش‌ها استفاده می‌شود. ارزشیابی براساس ایدئولوژی حزب کمونیست و ارزش‌های سنتی چین انجام می‌شود و از روش‌هایی مانند آزمون‌های کتبی، مشاهده کلاسی و تحلیل فعالیت‌های گروهی استفاده می‌شود. ایران بیشتر به ارزش‌های دینی و اسلامی تکیه دارد در حالی که کشورهای غربی مانند انگلیس و استرالیا و آمریکا بر ارزش‌های لیبرال و دموکراتیک تأکید دارند و چین نیز ترکیبی از ارزش‌های کنفوسیوسی، کمونیستی و ملی‌گرایی را دنبال می‌کند. همه کشورها از روش‌های فعال تدریس، فعالیت‌ها و الگوسازی برای آموزش ارزش استفاده می‌کنند. نتایج نشان داد که کشور چین و استرالیا در زمینه برنامه درسی آموزش ارزش‌ها وضعیت مطلوبی دارند و با وجود مبانی نظری محکم و قوی ارزش‌ها در ایران که برگرفته از دین اسلام است در سطوح مختلف عمومی و عالی آموزش، ارزش‌ها به خوبی آموزش داده نشده است و در مرحله اجرا و عمل نتایج مطلوبی نداشته است بنابراین استفاده از تجارب کشورهای چین و استرالیا در این زمینه پیشنهاد می‌گردد.

۴-۱. محدودیت‌ها

۱. داده‌های محدود: دسترسی به داده‌های معتبر و جامع و قابل مقایسه در همه کشورها به راحتی امکان‌پذیر نبود و زمان زیادی صرف کیفیت داده‌های جمع‌آوری شده گردید.
۲. زبان و ترجمه: تفاوت‌های زبانی و نیاز به ترجمه مقالات امری بسیار زمان‌بر بود که می‌توانست باعث تغییر در معانی و تفسیرها شود.

۴-۲. پیشنهادها

۱. برگزاری دوره‌های آموزشی و ایجاد یک راهنمای آموزشی برای معلمان با استفاده از تجربیات کشور چین و استرالیا به منظور بهبود روش‌های تدریس آنان؛
۲. ایجاد برنامه‌های تبادل فرهنگی و آموزشی بین ایران و کشور چین و استرالیا برای به اشتراک گذاری تجربیات؛
۳. بهره‌گیری از منابع آموزشی آنلاین و پلتفرم‌های دیجیتال کشورهای موفق در آموزش ارزش‌ها برای دسترسی آسان‌تر به محتوای آموزشی.

منابع

۱. آزادمرزآبادی، اسفندیار (۱۳۸۷). «بررسی رابطه نظام ارزشی خانواده با ارزش‌های نوجوانان». مجله علوم رفتاری، ۲(۲): ۱۱۷-۱۲۵.
<https://sid.ir/paper/129638>
۲. باقری، خسرو (۱۳۸۲). «درآمدی بر فلسفه آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران». مجله نوآوری‌های آموزشی، ۴(۲): ۹-۴۸.
<https://sid.ir/paper/367883>
۳. بخشی، حامد و اکبر رهنما (۱۳۹۵). «تحلیل تطبیقی هدف‌گذاری آموزش چند فرهنگی در نظام آموزشی ایران، استرالیا و آلمان و ارائه راهکارهایی جهت بهبود نظام آموزشی ایران». همایش انجمن مطالعات برنامه درسی ایران.
۴. سند برنامه درسی ملی آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۱). وزارت آموزش و پرورش.
۵. علوی، سیدحمیدرضا و مهناز حاج غلامرضایی (۱۳۹۱). «روش‌شناسی آموزش ارزش‌های اخلاقی و دینی». دوفصلنامه اسلام و پژوهش‌های تربیتی، ۴(۲)، ۱۰۷-۱۳۲.
<https://ensani.ir/fa/article/325848>
۶. مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰). شورای عالی انقلاب فرهنگی.
۷. معصومی، سعیده (۱۴۰۱). «سند ملی در حوزه هنر؛ رویکردی به حوزه هنر و اهمیت آن در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش». مجله رشد آموزش هنر، ۶۲، ۱۸-۶۲.
۸. وحدانی اسدی، محمدرضا؛ نوروزی، داریوش؛ فردانش، هاشم؛ علی‌آبادی، خدیجه و خسرو باقری (۱۳۹۵). «اعتباریابی الگوی طراحی آموزشی برای آموزش اخلاقی». مجله روان‌شناسی تربیتی، ۴۰(۱۲): ۱۹۱-۲۱۱.
<https://doi.org/10.22054/jep.2016.5566>
9. Alavi, S., H & Hajgholamrezaee, M (2012), Methodology of teaching moral and religious Alavi, S., H & Hajgholamrezaee, M (2012), Methodology of teaching moral and religious values. Bi-Quarterly Journal of Islam and Educational Research, 4, 2, 107-132. <https://ensani.ir/fa/article/325848>. [In Persian]
10. Australian Government (2005), National Framework for Values Education in Australian Schools, Canberra: Department of Education, Science and Training. <https://asmre.org/801/11/AustralianNationalValuesFramework-2005.pdf>
11. Azadmarzabadi, E (2008), The relationship between famili values and adolescent values system, International Journal of behavioral sciences, 2,2, 117-126. <https://sid.ir/paper/129638>. [In Persian]
12. Bagheri, kh (2008), globalization, information revolution, and their relations to education: emphasizing j. f. lyotard's view. Journal of educational innovations, 22, 145-158. <https://sid.ir/paper/367883>. [In Persian]
13. Bakhshi, H & Rahnema, A (2016), Comparative analysis of multicultural education goals in the educational systems of Iran, Australia and Germany and providing solutions to improve the Iranian educational system. Iranian Curriculum Studies Association Conference. <https://sid.ir/paper/892329>. [In Persian]
- Berkowitz, M (2011), What works in values education, International Journal of Educational Research, 50,198-204.
<https://doi.org/10.1016/j.ijer.2011.07.003>.
14. Brogaard-Clausen, S., Guimaraes, S., Rubiano, C., & Tang, F (2022), International perspectives on wellbeing and democratic living in early childhood curricula, *International Journal of Early Years Education*, 30(4), 729-743.
<https://doi.org/10.1080/09575146.2021.2010663>
15. Cahya, A, Masitoh, M, Apriza, B, Elizar, E & Rachmatia, M (2024), Primary Education in Southeast Asia: A Comparative Analysis between Indonesia and Philippines School Curriculum. *al-ishlah: jurnal pendidikan*, 16(2), 2197-2210.

<http://journal.staihubbulwathan.id/index.php/alishlah/article/view/4817>

16. China Curriculum Document, Chinese Ministry of Education (2009). Survey of the Educational Reform and Development in China: 2004. URL <http://www.edu.cn>
17. Demirel, M (2009), A review of elementary education curricula in Turkey: Values and values education, World Applied Sciences Journal, 7, 670–678.
[http://www.idosi.org/wasj/wasj7\(5\)/17](http://www.idosi.org/wasj/wasj7(5)/17).
18. Elliott, D., C (2004), Moral Values for Public Education. *Academic exchange quarterly*, 8, 274-278.
<https://www.semanticscholar.org/paper/ef916e3ac2064a76f52997f120bc0dacfb852b0a>
19. Erine Raeane B, Carreon, A (2024), Understanding College Students' Perspectives on Religion Classes and Importance of Edukasyon sa Pagpapakatao Classes to the Philippine Public School Curriculum, Asian Journal of Education and Social Studies, 50, 7, 494-504.
[DOI:10.9734/ajess/2024/v50i71479](https://doi.org/10.9734/ajess/2024/v50i71479).
20. Eurydice, National Foundation for Educational Research. (NFER). (2011), Overview of the education_system in Wales. November 2011.
21. Fan, S, C (2008), The Exploration of Core Value Education in America, *Studies in Foreign Education*, 35, 7, 23-28.
<https://www.researchgate.net/publication/314642152>.
22. Fundamental Reform Document of Education (FRDE) in the Islamic Republic of Iran (2011).Ministry of Education of the Islamic Republic of Iran. <http://en.oerp.ir/sites/en.oerp.ir/files/sandtahavol.pdf>. [In Persian]
23. Halstead, J, M, Pike, M, A (2006), *Citizenship and moral education: Values in action*, New York, NY: Routledge.
24. Halstead, M., & Taylor, M.J (2005), *Values in Education and Education in Values* (1st ed.), Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780203973554>.
25. Hawkes, N (2005), Does teaching values improve the quality of education in primary schools? Oxford University, D, Phil Thesis.
<https://www.ora.ox.ac.uk/objects/uuid:bdb77d49-ab71-4d2b-87eb-ffa040ade219>.
26. Haydon, G (2004), Values education: sustaining the ethical environment, *Journal of Moral Education*, 33, 2, 115-129.
<https://doi.org/10.1080/0305724042000215186>
27. Hill, E (2004), Values Education in Schools: Issues and Challenges, Kwynote address at the National Values Education Forum in Melbourne.
<https://www.yumpu.com/en/document/view/33195801/values-education-in-schools-issues-and-challenges>.
28. Inglehart, R (2000), Globalization and postmodernism values, The Centure for Strategic and International Studies of the Massachusetts Institute of Technology, 23,1, 215–228.
[DOI:10.1162/016366000560665](https://doi.org/10.1162/016366000560665).
29. Jacklyn, C, Leonora, E, Ngilangil, A, Desiree, A, Jomar, L (2018), Environmental protection through the grinning bulilit project in bacnotan, la union, philippines, *Chemical Engineering Transactions*, 63, 109-114.
[DOI: 10.3303/CET1863019](https://doi.org/10.3303/CET1863019).
30. JavaheriPour, I., Effat Abbasi, E., kian & Hasanpour, M (2021), A Comparative Study of Primary School Visual Arts Curriculum in Australia, Canada, Iran and Ireland. *Iranian Journal of Comparative Education*, 4, 2, 1097-1116.
[DOI: 10.22034/IJCE.2021.243374.1200](https://doi.org/10.22034/IJCE.2021.243374.1200). [In Persian]
31. Jiang, X, Wei, CH, Li, N, Wang, L, Zhao, Y, Fu, X (2023), Innovation and Practice of Values Education Through

Curriculum in the Course of Electromagnetic Fields and Electromagnetic Waves, Higher Education Research, 8, 3, 80-86.

DOI: 10.11648/j.her.20230803.13.

32. Jones, T, M (2009), Framing the framework: Discourses in Australia's national values education policy, Educational Research for Policy and Practice, 8, 35-57.

<https://eric.ed.gov/?id=EJ830540>.

33. Junju, Zh, Gou, A, L, Yuze, W (2024), The Key Role of Teachers in Comprehensively Promoting Curriculum Values Education in Colleges and Universities. *Curriculum and Teaching Methodology*, 7, 74-82.

<https://doi.org/10.23977/curtm.2024.070412>

34. Kilag, O, K, Vatacutan, A, Minoza, M, Arcillo, M, T, Espinosa, Sh, C, Figer – Canes, T, M, T (2023), Optimizing the Teaching of Values Education: Strategies for Integration and Contextualization, *ewcellencia, international multi-disciplinary journal of education*, 1,1, 65-76. <https://multijournals.org/index.php/excellencia-imje/article/view/6>.

35. Kirschenbaum, H (2000), From Values Clarification to Character Education: A Personal Journey, *Journal of Humanistic Counseling, Education & Development*, 39, 1, 4-20.

<https://doi.org/10.1002/j.2164-490X.2000.tb00088.x>

36. Li, M., Zhang, Y., & Birkeland, A (2019), A critical analysis of education for sustainability in early childhood curriculum documents in China and Norwa, *International Journal of Child Care and Education Policy*, 2(4), 1-15.

<https://doi.org/10.1177/2096531119893483>

37. Liu, x, j (2014), Methods and Enlightenments of the value education in British Universities, *Socialist Forum*, 29(8), 55-66.

https://www.researchgate.net/publication/314642152_Core_Values_Education_of_Foreign_Students_and_Its_Experience_Revelation

38. Lovat, T (2011), Values education and holistic learning: Updated research perspectives, *International Journal of Educational Research*, 50, 148-152.

<https://doi.org/10.1016/j.ijer.2011.07.009>

39. Lovat, T (2017), Values education as good practice pedagogy, Evidence from Australian empirical research, *Journal of Moral Education*, 46, 1, 88-96.

<https://doi.org/10.1080/03057240.2016.1268110>

40. Marginson, S (2022), What is global higher education? *Review of Education*, 48, 492 -517.

<https://doi.org/10.1080/03054985.2022.2061438>

41. Martins, E (2024), Values Education: An Educational Approach to Train Students in the 1st Cycle of Portuguese Basic Education for Citizenship, *Soc. sci. humanities*, 8, 2, 34529-34542.

<https://doi.org/10.18535/sshj.v8i02.944>.

42. Maxwell, C. & Aggleton, P (2015), Researching elite education: affectively inferred belongings, desires and exclusions', *International Journal of Qualitative Studies in Education (special issue: "Studying Up" in Education: Methodological Opportunities)*, 28(9): 1065-1080.

<https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1471662/1/Maxwell%20%26%20Aggleton%20IJQSE%202015.pdf>.

43. Missaghian, R (2010), Teacher Perceptions of Their Role as Moral Educators, Thesis: The Ontario Institute for Studies in Education, University of Toronto.

44. Mista, Ma, Angelica Joy, T, Padios, A, Ramirez, J, Neil, M, (2024), Challenges of Values Education Teachers in

- Teaching Edukasyon Sa Pagpapakatao (ESP) In The Secondary, International Journal of Social Science and Human Research, 7, 6, 3678-3687. <https://doi.org/10.47191/ijsshr/v7-i06-17>. National Education Curriculum Document of the Islamic Republic of Iran, (2012), Ministry of Education of the Islamic Republic of Iran. [In Persian]
45. National Educational Research Foundation, UK, The Education system of England (2013), British Council. <https://www.british.council.org>
46. Peterson, A., & Civil, D (2022), Virtues, values and the fracturing of civic and moral virtue in citizenship education policy in England, *Educational Review*, 75(7), 1313–1328. <https://doi.org/10.1080/00131911.2021.2023105>.
47. Quisumbing, L (2010), A study of the Philippine values education programme, International conference on education forty- fourth session, 203-379. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED379203>.
48. Rahmawati, E, Adinda, S, Taufik, M (2024), Analisis Kepemimpinan Pendidikan; Kompetensi Kepala Sekolah, *Journal Innovation in Education*, 2, 3, 50–61. <https://doi.org/10.59841/inoved.v2i3.1335>.
49. Rao. S., & Perry, Ch (2003), Convergent interviewing to build a theory in underresearched areas: principles and an example investigation of Internet usage in inter-firm relationships, *Qualitative Marke Research: An International Journal*, 6 (4), 236-247. DOI:10.1108/13522750310495328.
50. Report on education developments in china (2008), Ministry of Education of China. https://brill.com/display/book/edcoll/9789004190382/B9789004190382_012.xml
51. Ryan, K (1993), Mining the Values in the Curriculum, *Educational Leadership*, 16-18. <https://eric.ed.gov/?id=EJ472600>
52. Ryan, K (1993), Mining the Values in the Curriculum, *Educational Leadership*, 16-18. <https://eric.ed.gov/?id=EJ472600>.
53. Scott, W (2012), *Theory of financial accounting*. Translated by: Parsaeean A. Tehran: Terme Publication. <https://www.amazon.nl/-/en/William-R-Scott/dp/0135119154>
54. Shea, K, (2003), Making the Case for Values/Character Education: a Brief Review of the Literature, An electronic article for the Association for living Values Education, from: <https://www.livingvalues.net/.../Making the Case for ValuesCharacter Ed>.
55. Starostina, O (2019), Valuable upbringing in school education in the uk, *Osvitlohiya*, 8, 34-42. <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2019.8.3442>.
56. Study of the Philippine Values Education Programme (2005), Report from the Philippine Department of Education. <https://www.scribd.com/doc/79687816/The-Values-Education-in-the-Philippines>.
57. Sun, k (2011), The mainstream values education of college students in the UK and Its Enlightenment to China, *Beijing Education*, 4(11), 78-80. https://www.researchgate.net/publication/314642152_Core_Values_Education_of_Foreign_Students_and_Its_Experience_Revelation.
58. Superka, D. P., Ahrens, C., Hedstrom, J. E., Ford, L. J., & Johnson, P. L. (1976). Values education sourcebook: conceptual approaches, material analyses, and an annotated bibliography. Colorado: Social Science Education Consortuim, ERIC Clearinghouse for Social Studies/ Social Science Education.

59. Taylor, M (1994), Overview of values education in 26 European countries. In M. Taylor (Ed.), Values education in Europe: A comparative overview of a survey of 26 countries in 1993. Dundee: Scottish Consultative Council on the Curriculum.
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000097493>.
60. Taylor, M. J (2005), Values education: Issues and challenges in policy and school practice, Institutional Issues, 231-254.
<https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780203984116-18/values-education-monica-taylor>
61. The Vision Document for the Development of the Islamic Republic of Iran (2003), Tehran: Published by the Secretariat of the Expediency Discernment Council. [In Persian]
62. Thornberg, R, Oguz, E (2013), Teachers' views on values education: A qualitative study in Sweden and Turkey, International Journal of Educational Research, 59, 49-56.
<https://doi.org/10.1016/j.ijer.2013.03.005>
63. Vahdani, M. R., Nowrouzi, D., Fardanesh, H., Aliabadi, K., & Bagheri, K (2016), Validating Instructional Design Model for Moral Instruction, Educational Psychology, 12, 40, 191-211.
DOI: 10.22054/jep.2016.556. [In Persian]
64. Wang, H (2024), Moral thought: evaluation on the moral education and virtue cultivation of traditional Chinese music, Trans/Form/Ação: Unesp journal of philosophy, Marília, 47, 5, 1-15.
DOI: 10.1590/0101-3173.2024.v47.n5.e02400167
65. Wang, Z (2024), The Secrets of Higher Education, Adult and Higher Education, Clausius Scientific Press, Canada, 6, 2, 108-120.
<http://dx.doi.org/10.23977/aduhe.2024.060216>.
66. Yang, R (2010), International organizations, changing governance and China's policy making in higher education: an analysis of the World Bank and the World Trade Organization, *Asia Pacific Journal of Education*, 30, 419 - 431.
<https://doi.org/10.1080/02188791.2010.519692>.
67. Ylimaki, R, Brunderman, L (2019), School Development in Culturally Diverse U.S. Schools: Balancing Evidence-Based Policies and Education Values, *Education Sciences*, 9, 2, 84-99.
<https://doi.org/10.3390/educsci9020084>.
68. Zhang, Y (2015), Analysis and Discussion on Chinese College Students' Moral Characteristics and Its Countermeasures. *Open Journal of Social Sciences*, 3, 76-80.
DOI: 10.4236/jss.2015.33014
69. Zhang, Z (2010), The development of moral education in China. *Shanghai Education*, 15(2), 35-42.
70. Zhu, X, Liu, C (2007), Teacher training for moral education in China, *Journal of Moral Education*, 23, 4, 481-494.
<https://doi.org/10.1080/0305724042000315608>.